

OFF ROAD

HOMOLJSKA
„ZLATNA GROZNICA”

VISOKOGORSTVO

VOLUJAK
JAKUPICA

PLANINARENJE

FRUŠKOGORSKI MARATON
CETINA
GRADINA I MALIČ
KONJUH
GOLUBAC

BICIKLIZAM

STAZAMA SLAVNE BITKE

PROPELER

MLADI PENJAČI
U BUGARSKOJ

NA VODI

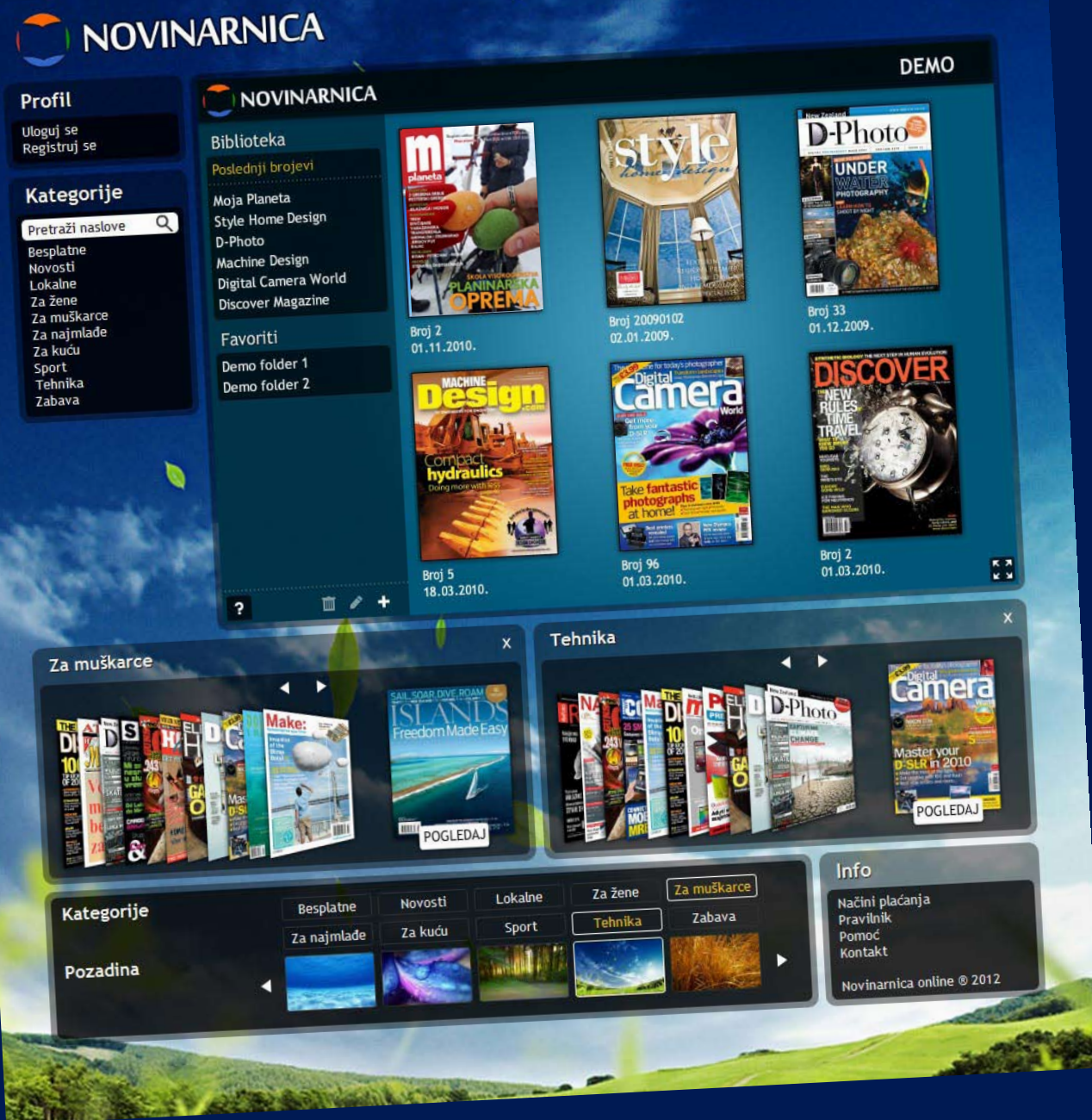
MEMORIJAL NA DRINI
GOSTI NA DUNAVU

PLANINARSKI POHOD

JUŽNI
KARPATI

Novinarnica – sve novine na jednom mestu ČITAJTE NAŠE NAJNOVIJE IZDANJE NA SAJTU WWW.NOVINARNICA.NET

Nova izdanja časopisa „Moja planeta” od sada će moći da se čitaju i putem internet portala www.novinarnica.net. Saradnjom sa portalom Novinarnica, na kome se nalazi sva dnevna štampa, kao i razni nedeljnici, časopisi iz Srbije i regiona, želeli smo da unapredimo odnos prema našim čitaocima i da im omogućimo da čitaju naše novine bilo kad i bilo gde, tako što će putem kratke procedure, otvaranja naloga biti u mogućnosti ne samo da čitaju, već i da čuvaju i prave sopstvenu arhivu interesantnih tekstova na internet stranici Novinarnice.

Novinarnica predstavlja prodaju ili besplatno čitanje novina u elektronskom formatu, u zavisnosti od vrste izdanja, ne gubeći na originalnosti, zadržavajući isti izgled, kao i sadržaj. Na ovaj način izašlo se u susret potrebama savremenog načina života koje nameće brz protok informacija, ali u isto vreme zadržao se kvalitet, koji štampani mediji nude čitaocima, a u odnosu na kratke vesti i sadržaje koje nude razni internet portali informativnog karaktera.

Novinarnica je prvi i jedini portal ovog tipa u Srbiji koji ima za cilj da na jednom mestu korisnicima

interneta omogući pristup i čitanje svih štampanih medija koji se izdaju u Srbiji iz različitih oblasti, kako nacionalnog, tako i lokalnog karaktera. Ako želite da saznate, kakva je situacija u vašem rodnom gradu, da li je pametno ulagati u nekretnine, gde kupiti venčanicu i kako organizovati venčanje, kakva je aktuelna politička situacija u zemlji, nešto više o muzici, fotografiji, umetnosti, koja je najpopularnija dijeta ove sezone, šta rade poznate ličnosti, kako opremiti stan i tako dalje, sve to može se naći na jednom mestu, u izdanjima dostupnim na portalu www.novinarnica.net. Novinarnica pokriva 90% štampanih medija u Srbiji, najrazličitijih oblasti, dnevne novine, nedeljnice, političke, ekonomske, stručne, lifestyle časopise, itd što čitaocima omogućava brzu pretragu sadržaja i tema koji ih interesuju. Osim ove prednosti, svih novina na jednom mestu, Novinarnica nudi jednostavnu i brzu upotrebu sadržaja sajta, arhivu koja je konstantno na raspolaganju, ali i jeftinija izdanja u odnosu na štampane medije. Ako želite da budete informisani i da budete u toku koristite sajt Novinarnice.

Okruglo - 20!

Magazin „**Moja planeta**” zaokružio je svoje postojanje dvadesetim brojem! U ovom broju donosimo vam šarenilo tema i priča iz celog regiona. Trudili smo se da bude zastupljeno što više vrsta outdoor aktivnosti, te da ovaj

„okrugli” broj bude izuzetan i po sadržaju i po broju strana. U tome su nam pomogli naši stalni, ali i novi saradnici.

Pred nama je leto, mnogo aktivnosti i događaja, koje planiramo da ispratimo, ali i da učestvujemo lično. Nakon zasluženog letnjeg odmora spremamo mali redizajn novina i sadržaja sajta. Kao i uvek svaka vaša sugestija i predlog biće dobrodošli, jer smatram da smo svi zajedno u ovoj priči.

Svako dobro!

urednik JOVAN JARIĆ

MOJA PLANETA 20 • Maj 2012.

Besplatni outdoor magazin za aktivan život • PDF izdanje

Osnivač i izdavač:

Studio za dizajn „Smart Art”

Adresa redakcije:

Narodnog fronta 65, 21000 Novi Sad

smartart

Glavni i odgovorni urednik:

Jovan Jarić (jovanjaric@mojaplaneta.net)

Art direktor:

Ivana Ubiparip

Prelom:

Studio za dizajn „Smart Art”

Fotografije:

Dreamstime, SXC, Studio za dizajn „Smart Art”

Advertajzing:

062/22-37-47

Izdanje je besplatno i distribuira se u PDF formatu, putem elektronske pošte. Stari brojevi se mogu downloadovati iz arhive sa Internet adrese:

www.mojaplaneta.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

796.5

MOJA planeta [Elektronski izvor] : besplatni outdoor magazin za aktivan život / glavni urednik Jovan Jarić. -

Online izd. - Elektronski časopis. - 2010, br. 1 - . -

Mesečno. - Dostupno na <http://www.mojaplaneta.net>

ISSN 2217-3307

COBISS.SR-ID 255946503

Magazin upisan u Registar javnih glasila Srbije pod registarskim brojem: DE: 000002

Izdavač zadržava sva prava. Svi autorski tekstovi, fotografije i ostali sadržaji objavljeni su uz odobrenje autora. Svi pisani i foto materijali u vlasništvu su Studija „Smart Art” i autora. Kopiranje, dalja distribucija tekstova (delimično ili u potpunosti) i fotografija u komercijalne svrhe zabranjena je u svim medijima bez pismene dozvole Studija „Smart Art” i autora. Tekstovi i fotografije se objavljuju isključivo bez novčane naknade. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za sadržaj i istinitost reklamnih poruka. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za štamparske i nenamerne greške. Redakcija nije obavezna da vraća i odgovara na primljene rukopise, fotografije i elektronsku poštu.

DOSTUPNO U DIGITALNOM FORMATU
www.novinarnica.net

maj 2012. **MojaPlaneta**

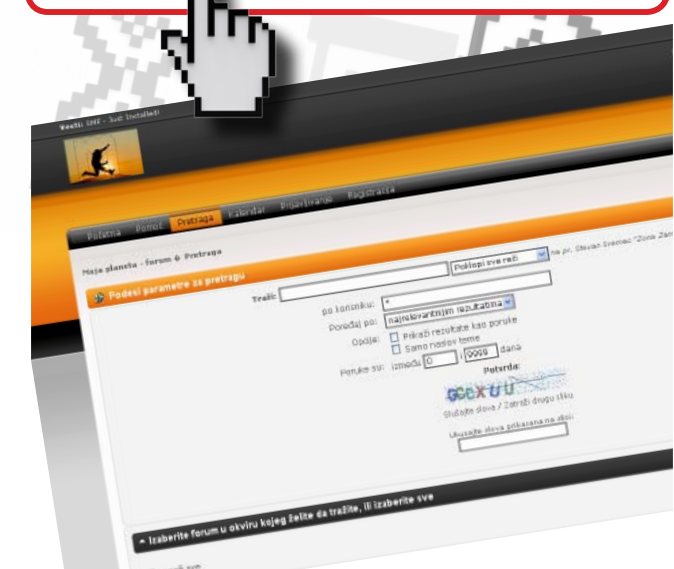
POTRAŽITE NA:
WWW.MOJAPLANETA.NET

Adresar planinarskih domova iz celog regiona na jednom mestu

PLANINARSKI DOMOVI REGIONA

forum

Putovanja, planinarenja, najave akcija, kupi-prodaj, izveštaji sa akcija...

Jakupica

MAKEDONIJA

>> **PLANINARSKI DOM „ČEPLES” (1.450 MNV)**

Lokacija: Domom upravlja PSK „Solunska glava”, Veles. Nalazi se na planinskom masivu Jakupice.

Kako doći: Do doma se stiže na nekoliko načina: Od železničke stanice Oreše (koja je između Bogomila i Gostiražni) ili iz sela Bogomila. Od železničke stanice Oreše staza je markirana. Vreme pešačenja do doma je 2 - 2,5 sata. I od sela Nežilovo do doma vodi dobro markirana staza. I za ovu deonicu je potrebno 2 - 2,5 sata

**Nastavak
na strani 6.**

hoda. Za deo puta se može iznajmiti jeftin taksi prevoz (Robert: +389 70 537 889 i Jane - +389 76 455 636).

Opis objekta: Ima oko 50 ležaja, WC, tuš, kompletno opremljenu kuhinju. U završnoj fazi je izgradnja dodatnih 10 dvokrevetnih soba od kojih je 6 sa sopstvenim WC-om i tuš kabinom.

Moguće aktivnosti: Iz doma se vide Nidže, Kožuv, Babuna, Zlatovrv, Selečka, Pelagonija, Baba, Serta, a od neposredne blizine doma se vide i Pelister i Solunska Glava. Mogućnosti za planinarenje, alpinizam i za rekreativne šetnje su neiscrpne. **Planarenje:** Solunska Glava (2.540 mnv), Bel Kamen (2.074 mnv) na Dautici, vrh Dautica (2.178 mnv), vrh Marina Rupa (2.423 mnv). **Alpinizam:** Nežilovske stene

Kontakt: +389 70 216 059, +389 70 887 700, +389 70 887 678,

e-mail: vasko_planinar@yahoo.com, jovcevisborce@yahoo.com

>> PLANINARSKI DOM „KARADŽICA“ (1.450 MNV)

Lokacija: Domom upravlja SPD „Dračevo“, Skoplje. Planinarski dom Karadžica nalazi se na padinama planine Mumdzica koja je sastavni deo planinskog masiva Jakupica.

Kako doći: Do njega se može doći na nekoliko načina. Najlakši način je ako idete vozilom, put vodi od Dračeva do sela D. Količani - Gorno Količani - Crvena Voda - Preslap, zatim do vikend naselja Mala Reka, pa do sela Aldinci odakle se za nekoliko kilometara dolazi do doma. Od Dračeva do doma ima 38 km kolskog puta.

Opis objekta: Dom ima kapacitet od 15 soba, sa 65 kreveta. Na raspolaganju je kuhinja opremljena sa priborom, frižiderom. Dom ima tuš kabine, čistu posteljinu, tv sa satelitskim kanalima, salon kapaciteta od 40 mesta. Društvo organizuje prevoz do planinarskog doma od sela Dračevo. Dom je otvoren cele godine.

Moguće aktivnosti: Planinarenje od startne tačke, Planinarskog doma „Karadžica“: Kamena Žaba i Kadina Reka (30 min. pešačenja), vrh planine Mumdzica 1.569 mnv (30 min. pešačenja), vrh Sipičan 1.790 mnv (2,5 sata pešačenja), Begovo Pole 2.000 mnv (3 sata pešačenja), Solunska Glava 2.540 mnv (5 sati), Salakovi Ezera 2.180 mnv (4 sata) i još puno toga...

Kontakt: Filip Cakarov +389 71 431824

e-mail: spd_dracevo@hotmail.com

>> PLANINARSKI DOM „PAPRADIŠTE“ (1.000 MNV)

Lokacija: Domom upravlja Nevladina organizacija „Green power“, Veles. Nalazi se u selu Papradište.

Kako doći: Pristup je asfaltnim putem.

Opis objekta: Ima kapacitet od 30 kreveta. Radi vikendom od petka do nedelje.

Moguće aktivnosti: Planinarenje: Uspon na Solunsku glavu, poseta izvoru reke Babune.

Kontakt: +389 43 211 411, +389 75 757 297

Nevidljive ptice

Poštovani ljubitelji prirode,

Kao velikog ljubitelja ptica oduševio me je tekst o birdwatchingu. U mom slučaju, „ljubav na prvi dvogled“ dogodila se pre oko pet godina i od tada trgam za istomišljenicima. Da budem iskren, malo nas je, ali pošto ima dosta mladih, verujem da će u idućih nekoliko godina još više ljudi uživati u ovom, nazovimo ga tako - hobiju. Nadu mi pruža i ovaj vaš tekst, jer ste ukratko objasnili da za ovu aktivnost nije potrebna nikakva sposobnost, oprema i znanje. Sve ide mic po mic, a ako volite ptice i prirodu, svaki izlazak iz kuće biće za vas jedna mala akcija.

Možda bih, kao mali komentar na tekst, dodao jedino to da smo mi „ptičari“, prilično zapostavljeni u odnosu na druge aktivnosti u prirodi, pa neupućni ljudi na naše akcije gledaju podozrivo. Nije im jasno šta to nadgledamo po atarima! Jednom prilikom prišao mi je paor i ljubopitivim pogledom istraživao moj durbin, beležnicu i ranac. Kao neobavezno pitao me je: „Kakvo će vreme biti danas?“ Rekao sam da nisam baš ekspert za prognoze, ali da će sigurno biti lepo jer laste lete visoko. Pokušao sam da mu objasnim da posmatram ptice, ali on me je odmah prekinuo rečima: „Pa ovde nema ptica!“ Bio sam zaprepašten. „Kako nema?“, pitao sam sav očajan, objašnjavajući kako sam tog prepodneva video bar tri velike ušare, prelepe jastrebove, a o senicama i da ne govorimo. Čovek je mirno odgovorio da ih on nikada nije video.

Tada sam shvatio da ih on nije video zato što ih nije tražio. One su za njega prosto nevidljive, što je jedna velika tuga. Da li možete da zamislite čoveka koji nikada nije podigao pogled prema nebu i divio se veličanstvenom letu ptica?

Novom prijatelju potanko sam objasnio čime se bavim i zašto, ispričao mu pokoju anegdotu, nagovorio ga da pogleda kroz durbin... Nije se zainteresovao, ali mu je bar jasnije ko su ti čudni ljudi koji idu u lov, a ni na kraj pameti im ne pada da love!

Želim vam dug i srećan let!

Pozdrav!

Rade Gajić

Čudesna Carol!

Pozdrav redakciji i čitaocima!

Još jedna „Planeta“ i još jedna sjajna priča! Mislim na intervju sa Carol Masheter, koja je dala domaći zadatak mnogim koje poznajem. Počela je da planinari sa 50 godina, a do 66 rođendana postigla je toliko toga, o čemu drugi mogu samo da sanjaju. Tu ne mislim na silne vrhove koje je osvojila, nego na rešenost da unosi promene u život i da smogne snage da loše stvari pretvori u dobre. Pored toga, ona zrači takvom energijom da se to vidi i na fotografijama.

Pozdrav od Bilje iz Niša

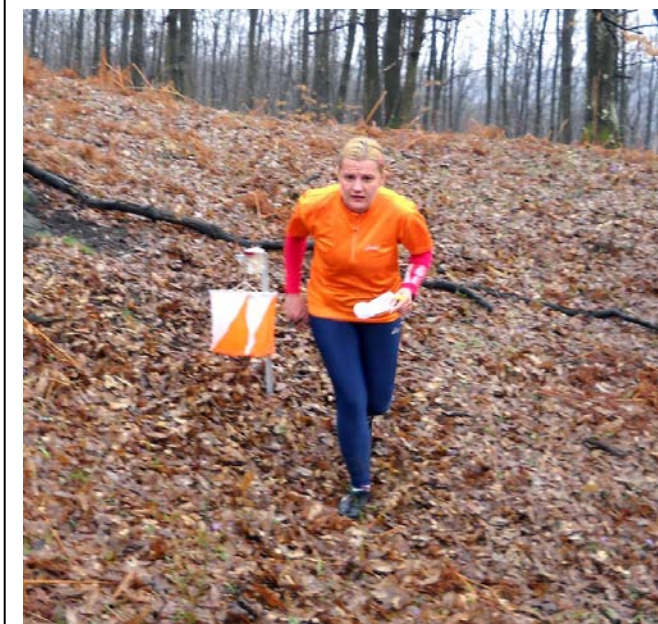
Orijentiring je zaista za svakoga

Pozdrav svim ljudima dobre volje!

Oduvek me je kopkalo pitanje da li čovek bira sport ili sport čoveka? Bar je sa orijentiringom jasna stvar: ovaj sport je zgrabi i ponese. Hteo - ne hteo, jednostavno moraš da otkrivaš mapu i hrliš ka cilju. I koliko puta sam došao kući umoran, pokisao, prljav od padova u blato... Pitao bih se šta mi je to potrebno u životu. Ali uvek sam se radovao sledećem „trčanju“. Drago mi je što pišete o orijentirinu, jer je to zaista sport za svakoga. Sve je više mladih, pa i dece, koji se interesuju, pa čak i vrlo uspešno učestvuju na takmičenjima.

Srdačni pozdravi!

Marko Radujković

Avantura od 360 stepeni

www.panoramasrbije.com

panorama srbije
najbolje turističke destinacije u Srbiji sa razgledanjem u 360 stepeni

Na južnim *Karpatima*

U organizaciji PD „Pobeda” iz Beograda, planinari iz Srbije proveli su četiri dana u Rumuniji. Bila je to prilika da posete Karpate, Banja Herkulane i znamenitosti na Dunavu...

Ovu planinarsku akciju je organizovalo Planinarsko društvo „Pobeda” iz Beograda. Planinarska akcija je organizovana kao četvorodnevna uskršnja planinarska tura po južnim obroncima Karpatiskog masiva, pešačka tura kroz kanjon reke Nere i obilazak sa usponom u Đerdapskoj klisuri uz posetu zanimljivih lokaliteta.

Nas dvadesetak se predveče uoči Velikog petka skupilo u, već poznatoj, Skerlićevoj ulici i krenuli putem Rumunije, preko Bele Crkve. Kako bi imali puna četiri dana na raspolaganju odlučeno je da se, tog prvog dana puta – četvrtak, prenoći u Beloj Crkvi u privat- ▶

nom smeštaju.

U petak, zorom, po vedrom i lepom danu, krenuli smo putem graničnog prelaza sa Rumunijom koji je bio petnaestak minuta vožnje od Bele Crkve. Bez zadržavanja na graničnim prelazima ušli smo u Evropsku uniju - Rumuniju. Nakon kraće vožnje po nekvalitetnom putu stigli smo do sela Saska Romana koje je predstavljalo našu početnu tačku za prvi dan ove rumunske avanture. Nakon kratke pripreme i dotezanja opreme, svi smo odlučno, i gladni divlje prirode, krenuli predviđenom trasom, uzvodnim putem uz reku Neru. Prvi susret sa Nerom ukazivao je da je reka brza i sa pristojnim vodostajem koji je karakterističan za to doba godine. Prelazimo viseći most i put nastavljamo levom uzvodnom stranom reke. Ubrzo dolazimo do krševitog dela obale i uz ivicu stene idemo dalje uzvodno. Pritom prolazimo kroz nekoliko u steni isklesanih tunela, koji zaista deluju impozantno, a koji su nas mamili da zastajemo i slikamo se kod nekih od njih. Ubrzo nakon krševitog dela ove staze ulazimo u nešto šumovitiji deo, i

prelazimo preko puta - mosta na ušću reke Bejušnice. Nastavljamo dalje levom stranom obale.

Ova pešačka tura, iako predviđena sa pristojnim vremenom pešačenja od oko devet sati po relativno ravnom terenu, bez većih visinskih oscilacija, pretvorila se u ozbiljnu planinarsku akciju. Prvobitno je bilo planirano da reku pređemo preko visećih mostića, ali zbog visokog vodostaja, i zbog toga što visećeg mostića planiranog za prelaz više nije bilo (uništen tokom zime), put smo morali da nastavimo levom, ispostaviće se, dosta izazovnijom stranom reke. Ponovo nailazimo na nešto nepristupačniji deo terena tik uz reku, pa se pomažući već postavljenim sajlama, dovlačimo do pitomijeg dela ove staze. Zbog opravdane sprečenosti da reku pređemo, morali smo dva puta da se penjemo na okolna brda i ponovo spuštamo u dolinu, po ne baš najprohodnijim stazama. Ali to avanturu čini avanturom! Na kraju, iscrpljeni, sa neplanirano pređenih 27 km, ali puni utisaka sa prvog dana u Rumuniji. Nakon završene pešačke ture ukrcavamo se u minibus, i nastavljamo putem ka ►

banji Herkulane gde planiramo da budemo smešteni u naredne tri noći.

U HERKULOVOJ BANJI

Subota jutro nam nije bilo naklonjeno, najavljena vremenska prognoza koja je predviđala kišu obistinila se, a na trenutke je bila prava provala oblaka. Tako da smo taj dan iskoristili za obilazak manastira Tismane, lokaliteta Ponori gde se nalazi kameni most – prerast, i same banje Herkulane.

Herkulane, najpoznatija banja u Rumuniji, jedna je od najstarijih banja u Evropi. Nalazi se na 170 m nadmorske visine u kanjonu reke Černe, koja se na kraju svog toka uliva u Dunav. Po legendi, najslavniji antički heroj Herkul upravo ovde je dobio nadmoćnu snagu kojom je pobedio Hidru koja je činila mnoga zla. Prvo pisano pominjanje banje je iz Rimskog perioda, ali svoj procvat je doživela u 18. veku kada biva izgrađena u impresivnom stilu austrijskog baroka. Redovni posetioči, kraljevi i carevi tog vremena, među kojima i Aleksandar Obrenović, uživali su u monden-skom ambijentu kojim je banja odisala. Nažalost, većina građevina iz tog vremena je zapuštena. Turbulenta vremena na ovim balkanskim prostorima ostavila su trag i na samu banju, pa tako još od pada komunizma banja vapi za ulaganjima i obnovom. Međutim, njeno bogatstvo je u termalnim izvorima i banjskom vazduhu. U banji postoji 19 termalnih izvora, a najčuveniji je Herkulov izvor slane vode čiji je sastav identičan morskoj vodi. Temperatura nekih izvora dostiže i 62 °C. Osim lekovite vode, banjski vazduh je bogat negativnim jonima, što odgovara nadmorskoj visini od 2.000 m, što ga čini vema delotvornim za ublažavanje negativnih efekata stresa.

Naravno ni mi nismo mogli da odolimo, a da ne osetimo, kako izgleda kupati se u nekom od bazena sa termalnom vodom. Pored okrepljujućeg dejstva vode posle pešačenja, voda je usadila u sve naše pore miris sumpora, kojeg nismo mogli da se otarasimo u narednih nekoliko dana.

KROZ VODOPAD

Nedelja, Uskrs, dan je obećavao. Iako je padala slaba kiša, ništa nije moglo da poremeti našu odlučnost da izađemo i ispunimo zacrtani cilj za taj dan – masiv Godeanu (uža zona Černe planine). Staza nas je od početka vodila kroz šumu, prošaranu kršovitim stenama, što je ovaj početni uspon činilo veoma zanimljivim. Nakon pažljivog uspona po vlažnoj stazi, stižemo do pravog bisera među vodopadima južnih Karpata – Vanturatorea (620 m). Vodopad sa ukupnim padom od oko 70 m, oduzimao je dah svojom veličanstvenošću svim planinarima. Posebnu zanimljivost vodopada je bila to da smo bukvalno prolazili iza iza njega stazom tik uz stenu. Uzbuđeni i oduševljeni prirodom koja nas je okruživala, nismo ni obraćali pažnju na slabu kišu, koja je mamila atraktivne vodozemce - daždevnjake da nas pozdrave na putu ka vrhu Piona Kiklovene (1.143 m). Nedugo nakon vodopada uspeli smo se do početka grebena dugačkog masiva Godeanu. Šumovitim predelima nastavljamo preko grebena i stižemo do prevoja Piona lunga. Kako su vremenski uslovi bivali sve teži, pojačavala se kiša kao i magla, odlučujemo da se spustimo ka dolini reke Černe. Prelaskom drvenog mostića završavamo akciju za taj dan.

NA DUNAVSKIM OBALAMA

Poslednjeg dana napuštamo banju Herkulani, opraštamo se od ljubaznih domaćina i vozimo se ka Dunavu, udaljenom dvadesetak kilometara. Vreme je tog dana bilo na našoj strani, omogućilo nam je da maksimalno uživamo u lepotama Dunava, Đerdapske klisure, Malog i Velikog Kazana. Na putu kroz klisuru posećujemo spomenik u steni, uklesani lik rumunskog kralja Decebala, a imali smo priliku

da vidimo, doduše iz daljine, Trajanovu tablu (na srpskoj obali). Penjemo se na manji greben sa koga se proteže fantastičan pogled na Mali Kazan i Miroč. Dalje nastavljamo uzvodno Dunavom, do podnožja vrha Treskovac koji se nalazi naspram Lepenskog vira. Penjemo se ka vrhu, solidno obeleženom stazom i izlazimo na krševiti vidikovac sa koga se pruža prelep pogled na Lepenski vir, i tok Dunava od Gospočinog vira do Donjeg Milanovca. Nakon spusta nastavili smo put Dunavskom magistralom ka Beloj Crkvi i Beogradu.

I pored nestabilnog vremena ono što smo imali priliku da vidimo u Rumuniji, na Karpatima, ispunilo je sva naša očekivanja, prepunilo lepim utiscima i obavezalo nas da uskoro ponovo posetimo ovu zemlju i otkrijemo još neke od njenih prirodnih lepota. Ali, i da nesebično preporučimo da drugi učine isto i uvere se sami.

*Tekst i foto
Nebojša Đurić*

Homoljska „zlatna groznica” 2012

Jeep Club Srbija, u saradnji sa **Klubom aktivnih uživalaca prirode „Beograd”** organizovali su nesvakidašnje istraživanje Homoljskih planina (Srbija)...

Retko koji deo Srbije zrači takvim mirom, a vaša čula u isto vreme obasipa pravim vatrometom senzacija kako to čine Homoljske planine. Naročito u proleće, kada se priroda budi i kada u igri bezbrojnih planinskih potočića i mirisima cvetnih livada možete potpuno da zaustavite vreme. Teško je opredeliti se šta je ono najlepše u Homolju – nepregledne, sačuvane šume iz kojih samo što ne izmire patuljci, stenoviti odseci njihovih vrhova sa kojih ćete pogledom upijati daljine bez želje da odatle odete, doline sa najzelenijom travom na svetu, tajne njegovog podzemnog sveta, vlaška kultura prožeta magijskim ritualima i legendama, tradicija ispiranja zlata na zlatonosnim pritokama Peka ili sve to zajedno. I što je najlepše – sve je to autentično i nekomercijalizovano. Turistički biznis još uvek nije stigao dotle i niko vam neće određivati kuda smete da idete ili opterećivati

viškom pravila i restrikcija - možete u miru istraživati i diviti se netaknutoj prirodi i jednom autentičnom, zaboravljenom načinu života unedogled.

U našoj „bazi” u Debelom Lugu u subotu ujutro okupilo se deset vozila sa 23 učesnika (Džeri nam se u svom žutom Rubikonu pridružio tek kasnije posle podne, za ručkom u Blizni). Pošto smo turu organizovali u saradnji sa Klubom aktivnih uživalaca prirode „Beograd”, na njoj nisu učestvovali samo JEEP-ovi, tako da je bilo otprilike jednako učesnika sa terencima drugih brendova. Imali smo i gosta iz inostranstva, Gabriel Gamalu iz Jeep Club Rumunija sa svojim kratkim Rubicon-om, tako da je društvo, od kojih su neki bili smešteni u objektu šumarskog fakulteta iz Beograda u Debelom Lugu, neki u hotelu „Golden Inn” u Majdanpeku, a neki su kampovali na Todorovoj reci, bilo baš šaroliko.

Prvi dan (28. 4.): Gornjanski prsten (118 km)
Namera je bila, a čini mi se da smo u njoj potpuno uspeali, da svakog od četiri dana učesnicima pokažemo neko malo drugačije lice Homolja, krećući svaki put na neku od strana sveta – istok, sever, jug i zapad. Prvog dana obišli smo Gornjanski prsten na istoku, venac stenovitih planina koje poput obruča okružuju selo Gornjane na krajnjem istoku Homolja. Ovo je predeo ogromnih, otvorenih prostora, gde se

pogled zabacuje po nekoliko desetina kilometara u dalj na koju god stranu da ga uputite. Većina planina koje ga čine ima gotovo alpski reljef, sa okomitim liticama koje se pružaju čitavom dužinom grebena, tako da su prizori koje tvore često dramatični. Na tom krugu posetili smo brojne atrakcije; to su, pre svega, jezero jalovine Valja Fundata u krugu Majdanpečkog rudnika na samom početku dnevne ture, stenoviti vrh Garvan i vidikovac na Kununi, kao i jezero pored planinarskog doma na platou planine Stol, na oko 850 m visine, na mestu koje je u proleće jedan od najlepših cvetnih tepiha koji se zamisliti može. Bilo je i nenadanih otkrića (kao na primer grebenski put od Valja Fundate do Kunune, umesto spuštanja na Valja Prerast), lepih improvizacija, i pred sam kraj popodnevnih tura, nakon posete jezeru na Stolu, imali smo uzbudljiv i na momente izazovan uspon na prevoj između Vizka i bezimene kote 841 – eksponiranog

Zahvaljujemo se i našim prijateljima iz KAUP-a koji su vredno istraživali terene oko Debelog Luga tokom ova četiri dana, kao i Freebiking ekipi koja je ovo iskustvo podelila sa nama na biciklima – bilo je to jedno predivno četvorodnevno druženje, uz pripremanje hrane na otvorenom na Todorovoj reci, Kušine palačinke, Jeleninu gitaru, i još puno, puno toga!

vrha koji je izvanredan vidikovac sa koga se vidi čitava Gornjanska kotlina, kao i okolni planinski veneci. Pošto je put u nastavku sa prevoja na drugu stranu bio uništen, a vremena za pronalaženje alternative nije bilo, požurili smo istim putem nazad do asfalta, kako bismo nadoknadili izgubljeno vreme i bez prevelikog kašnjenja, nešto iza 17 h, stigli na naše tradicionalno mesto za ručak – kafanu „Balić” u blizni. Nakon ručka, onako sitim i već prilično umornim od ovog dugog kruga (u stvari, osmice) ostalo je samo da još jednom zajašemo greben Kunune i spustimo se sa njega u selo Leskovo, odakle se opušteno asfaltom stiže natrag do Debelog Luga.

Drugi dan (29. 4.): Rajkova pećina, Starica (796 m) i džungle Tilva Tome (57 km) Drugi dan je bio zamišljen kao nešto potpuno drugačije od prvog. Namenjen pre svega onima koji su spremni za potpunu neizvesnost i istraživačku avanturu punu improvizacije, spremni da krenu u traženje do sada nepoznatih prolaza kroz guste šume desnih pritoka Peka. Ali, da se društvo ne bi smorilo probijanjem kroz prašumu koja naizgled nema kraja, pre uranjanja u džungle posetili smo dve vrlo atraktivne tačke – Rajkovu pećinu nadomak Majdanpeka, a zatim se popeli na 796 m visoki vrh Staricu, okomitu stenu na koju su postavljeni telekomunikacioni repetitori, sa ▶

koje puca fantastičan pogled na Majdanpek i rudnike. Do samog vrha Starice vodi kolski put (doduše malo ekstreman u poslednji par stotina metara), tako da je taj uspon bio, reklo bi se, rutinski. Daleko više nevolja zadale su nam drvoseče u nastavku dnevnog istraživanja, ostavljajući za sobom nedovršen posao svuda po šumskim putevima – verovatno računajući da takvim zabitima ionako niko ne prolazi, pa mogu na kraju radnog vremena jednostavno da odu kući i da ostave balvane onako kako su se zatekli, nasred puta. Radna akcija na sklanjanju razbacanih balvana poprilično nas je usporavala, tako da je dan prošao brže nego što smo se nadali. Ipak, istraživačka misija je bila delimično uspešna – verifikovali smo put koji povezuje Staricu sa šumskim zaleđem (što je veoma bitna veza), a pronašli smo i solidan spust sa Tilva

Tome u dolinu Železnika. Spoj Železnika i Brodice, koji smo želeli da nađemo, nismo našli, što zbog toga što smo se opredelili za verovatno pogrešan od dva puta na jednom od račvanja rečnih dolina, što zbog činjenice da su se neki od učesnika na ekstremnim usponima koje smo ispitivali suočili i sa tehničkim problemima – a poenta ovih vožnji je da ćemo svi proći, ili niko.

Iako nam je namera bila da se prebacimo u dolinu Brodice, a zatim da se, preko vrha Kornjecel, spustimo do Dubočke pećine, nemamo razloga da budemo nezadovoljni – proći će se sve to nekom drugom prilikom. Ono što ovaj dan jeste uspeo ljudima da dočara jeste neizvesnost koju donosi istraživanje u gustim šumama, što pretvara 4x4 vožnju u pravu avanturu.

S obzirom da smo se sa vožnje vratili malo ranije, bilo je taman dovoljno vremena za malo više druženja u kampu na Todorovoj reci, gde nam je i legendarni Debeloluški inspirator zlata Perica održao kraću demonstraciju ispiranja zlata. Tu su bili i KAUP-ovci, koji su roštiljali nakon povratka sa pešačkog kruga od Grabove reke preko Dupeš Čoke i Kraku Mustafe.

Treći dan (30. 4.): Južni krug – Jagnilo, Tisnica, Zdravča (86 km) Treći dan ofrout druženja po Homolju zamišljen je po terenim jako sličnim onima od prvog dana, ali ovoga puta južnije, sa namerom da se zavučemo i u neke kanjonske doline koje ranije nismo obilazili. Nakon rutinske vožnje od Debelog Luga prvo kroz šumu, a zatim i preko livada, grebenima Homolja, stigli smo do Jagnila, čarobne rečice istočnog Homolja koja sa jugozapadnih padina Omana teče u pravcu kazaljke na satu ka Jasikovu. Presekli smo asfalt, pregazili Jagnilo nekoliko puta, i

na mestu gde kolski put zavija oštro levo i počinje da se penje uz Korkan, brdo iznad kanjonskog dela doline Jagnila, parkirali kako bismo rečnu dolinu dalje barem malo istražili pešice. Ispostavilo se da je to bio pun pogodak! Oni koje nije mrzelo da krenu prvo duž reke, a onda i s kamena na kamen, kroz reku, nisu zažalili zbog toga, naprotiv – na kraju je svima bilo krivo što smo Jagnilo pratili samo oko jednog kilometra, s obzirom da je pravo kanjonsko suženje s ko zna kakvim zanimljivostima sledilo tek dosta uzvodno. Ono na šta smo naišli se zaista retko viđa – čitav niz slapova, kaskada i vodopada koji se slivaju sa svih strana, kao kakva „mini nijagara“. Voda koja se preliva preko ogromnog zida prekrivenog mahovinom i čitav niz manjih i većih vodopada, bili su dovoljni da mesto napustimo u stanju iskrene euforije, rešeni da se ovom kanjonu vratimo drugom prilikom i posvetimo mu čitav dan. Uostalom, pogledajte i sami, pa prosudite... Put nas je dalje izveo na vrh Korkana, odakle se jasno vidi početak pravog kanjonskog dela Jagnila, koji tek treba upoznati. Istraživanje ogromnog prostora Homolja je misija koja teško da ima konačan kraj. Usledila je grebenska vožnja od Korkana, obroncima Omana do Čoka Rakite (944 m), gde smo jedan deo puta ka spustu u kanjon Tisnice prošli asfaltom, ne bismo li nadoknadili izgubljeno vreme. Spustili smo se do Tisnice, obišli jednu pećinu u kanjonu u koju se bez većih poteškoća može parkirati nekoliko JEEP-ova, a zatim požurili dalje, do vrela Mlave, na kasni ručak. Ostalo je taman još toliko vremena da napravimo još jedan atraktivan uspon,

izašavši terencima na samu ivicu stenovitog odseka Zdravče, najatraktivnijeg vrha centralnih delova Homoljskih planina. Predivno predvečerje na Zdravči pod zlatnom svetlošću sunca i dugim senkama skraćeno je saznanjem da se do mraka treba nekako dokopati Debelog Luga – vremena za planirano traženje spusta ka kanjonu Crne reke više nije bilo, trebalo je samo rutinski uhvatiti grebenski put do Breze i kroz šumu se spustiti do Debelog Luga.

Završni dan (1. 5.): Glavnim grebenom Homoljskih planina do Ždrelo (70 km) Plan završnog dana bio je prilično jasan – „zajahati“ glavni greben Homoljskih planina i držati se njega gotovo sve vreme do krajnjeg zapada masiva i sela Ždrelo na

izlasku iz Gornjačke klisure, pokazavši na taj način, zapravo, gotovo neverovatno prostranstvo i kontinuitet koji ovaj planinski venac ima. Na tom putu imali smo samo jedno ozbiljnije skretanje – ono prema pećini Ceremošnji i vodopadu Sige – odakle smo se vrlo brzo vratili na osnovni pravac, uzveravši se usput na točkovima i na sam vrh Štubēja (940 m), najvišeg vrha zapadnog dela Homoljskih planina.

Na ovom putu naizmenično smo išli kroz guste šume i preko zelenih livada, upijajući idilične pejzaže kao sa razglednica svud unaokolo. Iako je bio Prvi

maj, dan kada se tradicionalno hrli u prirodu, ni taj dan nije uspeo da odagna alarmantno saznanje da na Homoljskim planinskim salašima, nekada bogatim stadima ovaca i pastirima, danas gotovo da nikoga više nema. Neki su predeli do te mere opusteli (kao na primer plato Breza), da i nekada široki kolski putevi opasno obrastaju žbunjem, kroz koji se terencima sve teže probijamo.

Pred Ceremošnjom, prema očekivanju, praznična ludnica. Na parkingu nema gde da se udene auto, a u kafani konobari ne mogu da postignu da sve opsluže. I vodič za pećinu ima pune ruke posla, uvodeći grupu za grupom. Obiđosmo tako Ceremošnju kao pravi turisti, a zatim se spustismo u dolinu Sige, gde smo se odvezli uzvodno do vodopada. Naravno, na livadi ispod vodopada roštiljalo je par grupica „prvomajaca” – inače je ovo mesto mimo prvog maja idilično i potpuno mirno, retko ćete na njemu sresti posetioce. Malo pešačenja uzbrdo kroz šumu i vodopad Sige je tu, s svojim bezbrojnim vodenim nitima koje se slivaju preko sige pokrivene gustom mahovinom. Zaista je to prizor koji vas vuče da ostanete i da uživate zureći u njega i slušajući žubor, ali trebalo je krenuti dalje – greba preći još skoro 30 km do Ždrele, po terenu koji postavlja brojne izazove. Uspon na Štubej je protekao rutinski, što se ne može reći i za prolazak (pra)šume Trest. Ova šuma, u kojoj čim drveće olista vlada permanentni polumrak, vlažna je čak i kada je van nje potpuno suvo. Već za prvi maj Trestom haraju rojevi komaraca, a brojni potočići

koji se prelivaju preko puta stvaraju kaljuge koje bez odgovarajućih guma, tehnike i zaleta, lako može da vam se desi da ne prođete iz prve. Na jednom takvom mestu zatekli smo gomilu balvana posred puta – opet su drvoseče, računajući da tuda „niko ne prolazi”, posao ostavile za ko zna kad. Umesto da dvadesetak ruku sve te balvane složno premesti, odlučili smo da posao odradimo tek polovično, napravivši taman dovoljno mesta da se pored njih možemo nekako provući. Ali, žitko blato, bočni nagib i duboki kolotrazi taj prolazak su pretvorili u pravi ofroud „specijalni ispit” za mnoge od učesnika (što i priloženi video klip demonstrira). Uz par nagnječenja na podvozju ili limu, malo vitlanja i jednu otkaćenu ručicu reduktora, ipak su svi nekako produžili dalje ka Ždreli. Trebalo je proći još dosta kilometara kroz gustu šumu, gde smo u jednom trenutku morali da rešimo i problem stabla koje se srušilo na put. Tu već nije bilo alternativnih rešenja – morala je da radi motorka. U svakom slučaju, nešto pre 19 h u utorak, 1. maja, naša četvorodnevna Homoljska epopeja se uspešno završila u restoranu pastrmskog ribnjaka u Gornjačkoj klisuri. Dobra večera, puno utisaka u knjizi utisaka (čak i jedna pesma!) i kao da se nikome nije išlo kući, u neverici da ta ofroud bajka mora da se završi. Neki su se premišljali da li da ostanu da kampuju negde u blizini još dan ili dva kako bi na neki način odložili „buđenje”, ali svi do jednog ipak su mogli na svojim točkovima da se vrate kući, što je posle 330 ofroud kilometara po Homolju zaista svojevrsan uspeh. Oduševljenje otkrićima bilo je jednoglasno, kao i spoznaja da je ovo tek početak jednog divnog druženja sa Homoljem, koje će za mnoge verovatno potrajati – ostatak život.

KAUP-OVCI OTKRILI NOVU PRERAST!

I dok smo mi tako „cirkulisali” po južnim delovima Homolja, pešaci **Kluba aktivnih ljubitelja prirode „Beograd”**, predvođeni **Gordanom Atanasijević**, toga dana su na platou Breze otkrili ni manje ni više nego – novu prerast! Dileme nema, u pitanju je prava prerast, prirodni kameni most ispod koga protiče rečica. Ova vest već se pojavila u najtiražnijim dnevnim novinama, a uskoro će doživeti i svoju naučnu verifikaciju od strane tima koji će sačinjavati stručnjaci Zavoda za zaštitu prirode i speleolozi ASAK-a. Ekipa koja je ovu prerast pronašla spontano joj je nadenuła naziv „**Konjska glava**”. Ko zna koliko sličnih tajni još kriju guste Homoljske šume... **Više o tome u sledećem broju!**

Volujak

Grupa Banjalučana prešla je atraktivnu trasu Suha – Volujak – Trnovačko jezero (*Bosna i Hercegovina*)...

Grupa ljubitelja prirode iz Banja Luke, u subotu, 21. aprila, u ranim jutarnjim časovima krenula je u posjetu Volujku. Start je bio oko šest sati, iz rejona Suha u pravcu Trnovačkog jezera, a zatim prema grebenu Volujka. Vrijeme je bilo „kao u planini” - red sunca, kiše, pa snijega. Mada se hodalo po snijegu sasvim sigurno je da dolazak proljeća više ništa ne može spriječiti. Tura je trajala 14 časova, malo se „zagrebalo” po planini i završilo u katunu na Trnovačkom jezeru. Od imena koja bi trebalo pomenuti su: Bukva, Hrast, Volujak, Maglić, jedna mlada i tek olistala Breza i naravno „srcoliko” Trnovačko jezero!

Tekst i foto: Milenko Mekić

Levo: Na Solunskoj glavi;
Gore i dole: Izvor reke Babune

Po makedonskim vrletima

Grupa planijanra iz Kikinde, Novog Sada i Sente ispenjala je *Solunsku glavu* i *Magaro (Makedonija)*...

S ećate se onih scena iz filma „Gospodar prstenova“, kada se družina kreće po planinskim lancima iznad strmih litica? Tamo smo bili. Bez šale, prva asocijacija koju imate kada kroz krošnje drveća ugledate grebene planine Jakupice iza kojih se tek nazire njen najviši vrh – Solunska glava, upravo su neki od kadrova kojima je čuvenu trilogiju prikazao Piter Džekson.

Planina Jakupica nalazi se u centralnom delu Makedonije, zapadno od Velesa, južno od Skoplja. Naša mala družina, koju su činili članovi Planinarskog društva „Kinda“ i prijatelji, u dva dana ispenjala je njen najviši vrh - Solunsku glavu ili Mokro na 2.540 metara nadmorske visine. Premda je bilo sunčano, a nebo čisto, sa vrha nismo uspeli da pogledom dobacimo do Soluna, za koji kažu da se može videti odatle.

AVANTURA POČINJE

Prvog dana uspona, još uvek pomalo iskrivljeni od celonoćne vožnje nekoliko sati smo pešačili od sela Nežilovo do Planinarskog doma „Čeples“ koji se nalazi na 1.450 metara nadmorske visine. Negde na pola puta, skrenuli smo sa

od širokog makadamskog puta koji je već dosadio, da bismo stazicama kroz gustu šumu došli do izvora reke Babune, sa koje vodu se voda pije iz ruke, kao i njenog vodopada. Fenomenalan je osećaj kada je oko vas tako moćno drveće da se u nekim delovima penjete preko njegovog korenja, dok se u pozadini čuje huk planinskog brzaka. Ova „pauza“ razgalila je i opustila celu ekipu. U „Čeples“, gde je već bilo izuzetno

INFO - SMEŠTAJ

Planina Jakupica (Dom „Čeples“)

Kontakt: +389 70 216 059

Planina Galičica (Privatni smeštaj u selu Stenje na Prespanskom jezeru)

Kontakt: +389 70 55 88 70

živahno zbog prvomajskih praznika, stižemo u poslepodnevnim satima, taman na vreme za kafu i prve zdravice, da bi se več završilo u priyatnom ćaskanju uz vatru pod vedrim nebom.

SOLUNSKA GLAVA

Rano ujutru sledećeg dana, uspon se nastavlja. Prvih sat i po vremena krećemo se blagom uzbrdicom kroz sanjivu šumu i sami još uvek neprobuđeni. Bez mnogo napora i za najmanje iskusne, stižemo do Babine dupke, zapravo idiličnog zelenog dola sa izvorom koji je sada poslednje mesto gde smo mogli obnoviti zalihe vode. Posle toga, usledio je ozbiljan uspon. Krećemo se strmom stazom, nagib je sve veći, izlazimo iz šume i nastavljamo stazicama, delom kroz sneg, delom pomažući se četinarskim rastinjem. Naš vodič Vasko, vitalni šezdesetogodišnjak koji do minus četiri stepena Celzijusa planinari u bermudama, usput priča o svojim iskustvima sa planinarenja, i kaže – nikad se nije pripremao, ne vežba. Ili imaš to u sebi, ili ne. Baš tu pomislim da bi mi ipak dobro došlo ▶

VISOKOGORSTVO

Gore levo: Najzad Solunska!
Dole: Planinarsko krštenje;
Desno: Ka Magaru

malo više kondicije. Konačno, stižemo do tri grebena koji se vide još iz podnožja. Tu zastaje dah od prizora prelepe prirode, dok se krećemo ivicom grebena. Ni misli, ni razgovor nisu potrebni.

Solunska glava je već ispred nas i deluje pomalo demoralisuća, jer kako joj se približavate, sve je jasnije da vas čeka još jedan težak uspon. Ne može se stupiti na sam vrh jer se tu nalazi vojni objekat, tako da uskom stazicom hodamo pored bodljikave žice, izbijamo na plato, gde nas dočekuju vojnici sa čajem i vodom. Ovoga puta, Solunska glava dobila je i jedno posebno zmijsko leglo, s obzirom da smo nas četvoro koji smo prvi put prešli 2.000 metara nadmorske visine, po „Kindinom“ običaji bili „kršteni“, a izbor je pao na zmijska imena – poskok, šarka, mamba i kobra. Da oteramo urok.

U povratku, mi iz istog legla, Maja i ja, pod utiskom celog doživljaja, pričamo o usponu, o prirodi, o planinarenju. Ne može biti motiv puko osvajanje vrha, slažemo se. Sledećeg dana, i

dalje razmišljam o tome i nastavljam temu sa iskusnim planinarima Rašom i Macom. Raša kaže da je najviše uživa u pogledu koji se pruža sa vrha. Maca dodaje da ljudi nekad misle kako filozofira, ali da kada hodaš, uživaš u prirodi, napuštaju te negativne misli, drugačije počneš da gledaš na stvari, jave ti se neka rešenja...

PRIČA SE NASTAVLJA

Majska avantura naše male družine u Makedoniji nije se ovde završila. Dva dana kasnije, za 1. maj, popeli smo se na, kako smo od pojedinih Makedonaca čuli, najubavu planinu Galičicu, sa čijeg vrha Magaru (2.200 mnv), puca pogled na Ohridsko, s jedne strane, i Prespansko jezero, sa druge. I zaista je bilo uživanje popeti se na ovu planinu, zbog prelepe prirode, zbog predivnog pogleda, zbog trčanja po snegu. „Ne mogu da verujem da sam na snegu u kratkim rukavima“, kažu Maci. „Vidiš kako je, na planini predrasude padaju“, odgovara mi ona i smeje se.

Jelena Paklar

Levo: Zajahali smo Magare;
Desno: Planinarska kolona

Pitoma gora - izazov maratoncima

Ovogodišnji 35. *Fruškogorski maraton (Srbija)* okupio je 14.007 registrovanih učesnika. Pešaćilo se, trčalo i pedaliralo, a oni koji su prešli ultramaraton - plus imali su visinsku razliku od 4.119 metara! ▶

PLANINARENJE

Da se ne nalazi u beskraju panonske ravnice i između dve velike reke, teško bi bilo poverovati da je Fruška gora – planina. Dugačka je oko 80 km, najšira 15 km, visoka 538 m (Crveni Čot) i proteže se kao ostrvski masiv od uzvišenja Telek na zapadu do krajnjih istočnih ogranaka kod Starog Slankamena. Ona je prepreka koja Dunav skreće na istok. U najvišim delovima je skrovita i teže prohodna, sa dosta potočića i malih vodopada zbog duboko usečenih dolina. Rimljani su je nazivali Alma Mons – Pitoma gora, a od 15. veka na njoj niču srpske crkve i manastiri.

U tom ambijentu 27. i 28. 4. 2012. godine na Fruškoj Gori se sakupilo 14.007 registrovanih učesnika 35. Fruškogorskog planinarskog maratona. Nikada masovnije. Pešačilo se, trčalo ili vozio bicikl na 12 staza, različite dužine i visinske razlike. Oni koji su prošli Ultramaraton-plus, stazu

od 111 km sa 4.119 m visinske razlike, stekli su pravo na tri boda za kvalifikacije na Ultramaraton oko Mon Blana. U toj klasi, posle 15 sati trčanja, prvi je bio Uglješa Nikolić iz Rumenke.

Sveže sunčano jutro izmamilo je mnogo nasmejanog sveta, ponajviše osnovaca i srednjoškolaca. Brojni autobusi su dolazili dupke puni na Popovicu, a odlazili prazni. Stpljivo se čekao zvaničan početak maratona. Po zvaničnom proglašenju starta, iako je bila velika gužva, kolone dobro raspoloženih učesnika krenule su svojim stazama u susret. Krećem sa prijateljem stazom pripravnčkog zapadnog maratona (19,68 km). Društvo s kojim smo planirali pešačiti nestalo je u gužvi. Kolona ljudi nosi nas do prvog raskršća, oni koji idu levo uključuju se u jednu od deset staza. Mi skrećemo desno, pravac Kraljeva stolica. Na prvoj kontrolnoj tački srećemo prijatelje i nastavljamo sa njima. Lakše se pešači

u dobrom društvu. Staza vodi kroz tek olistalu šumu, koja kako dan odmiče, sve više prija, sunčevi zraci u kombinaciji sa visokom vlažnošću vazduha usporavaju brže napredovanje do kontrolnih tačaka. U Vrdniku srećemo prve ultramaratonce, vidno je da im ova temperatura ne prija, a čeka ih još dosta kilometara. Nastavljamo put ka izvoru Zvečan. Usput nas žurno zaobilaze dečaci i devojčice od 14-15 godina.

Pitamo ih:

- Kako ste, da li ste umorni?

- Ma, nismo...

- Završavate ovaj maraton od 19?

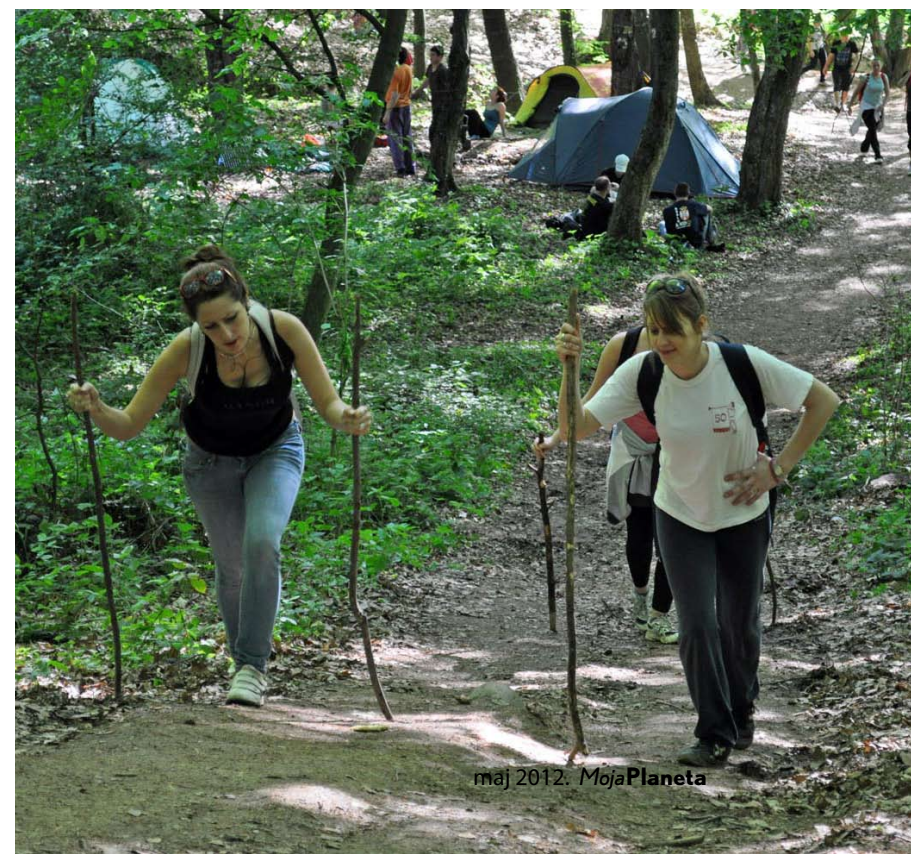
- Neee! Mi smo na onom od 30, a sledeće godine idemo na 60. Ponosno nam odgovaraju.

Od izvora Zvečan ostaje nam još malo do cilja, deo puta koji treba popeti. Ispred nas ide jedna vesela družina, pomalo umorni, bodre se međusobno:

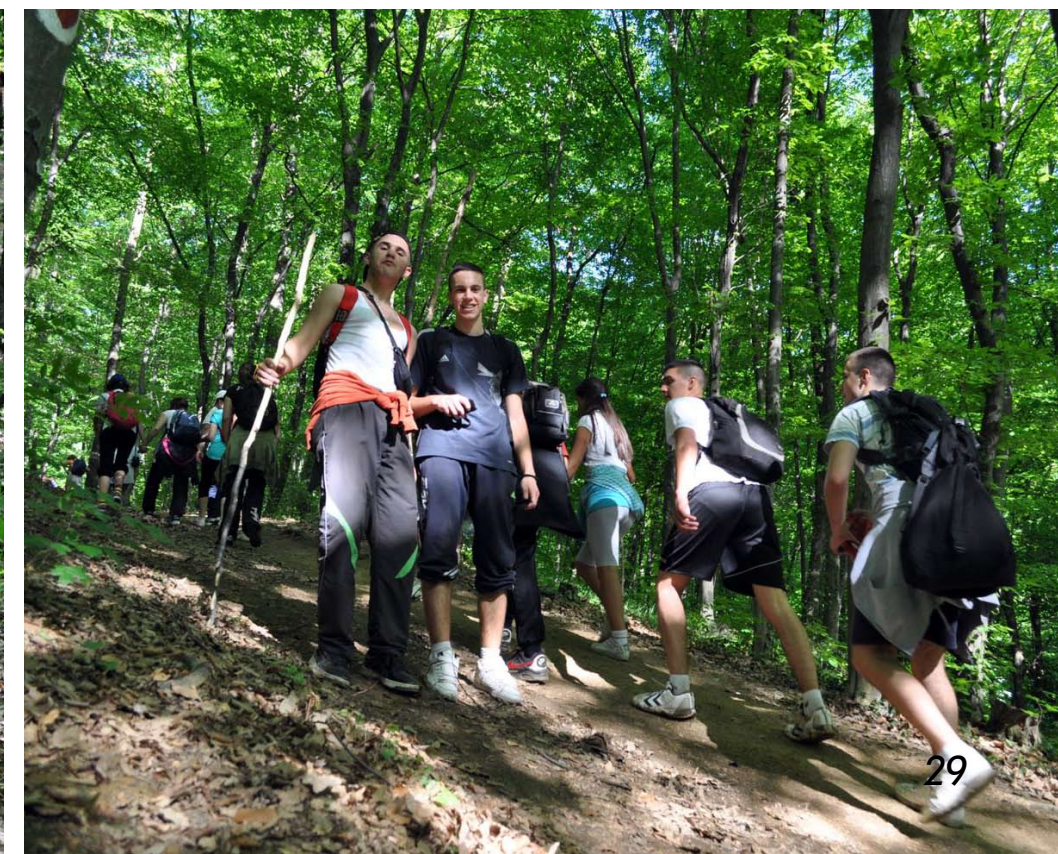
- Nema još puno, evo samo još ovo brdo, a onda je sve ravno do cilja.

I zaista, posle uspona dalje je bilo lako, ulivamo se u stazu koja vodi do cilja na Popovici. Susrećemo bračni par iz centra Ljubljane, koji je slučajno uleteo u maratonsku gužvu, prijatno iznenađeni, upoređuju ovu akciju sa tradicionalnom akcijom slovenačkih planinara „Šetnjom oko Ljubljane“ u kojoj svake godine učestvuje oko 20.000 učesnika. Stižemo na cilj. Zatičemo gužvu kao na polasku. Jedni žurno odlaze na autobus, drugi zasluženo uživaju ispruženi na travi, a treći se guraju u redu za overu knjižica. Posle kraćeg predaha, pada dogovor da dođemo i sutra da se vidimo sa dragim prijateljima iz cele Srbije.

Posebna je privilegija doći drugi dan ujutro na Popovicu, kada stiže najveći broj ultramaratonaca. Ostali ljubitelji planine koji su ovde prenoćili, druže se u opuštеноj atmosferi, ▶

maj 2012. MojaPlaneta

prepričavaju se situacije i anegdote sa staze, uz sok, pivo, kafu... Zajedno pokušavamo da se setimo koga su sve ozelenele krošnje, livade, uz poglede na Dunav, Savu i ravnice srcećem prihvatile i zaključujemo da je tu bilo maratonaca iz Republike Srpske, Federacije BiH, Crne Gore, Makedonije, Mađarske, Slovenije, Hrvatske, Grčke, Irana, Albanije...

Osnivači planarskog pokreta u Novom Sadu, bili bi ponosni da su mogli biti krajem aprila na Fruškoj Gori. Veterani iz cele Srbije i šire su bili prisutni. Verujemo da će i mlađa generacija preuzeti maratonsko-planinarski klon-štafetu i da će znak maratona – crveno srce u belom krugu, dovesti i voditi mnoge nove ljubitelje planinarenja, pešačenja i prirode, kroz inspirativnu uvodnu avanturu zvanu Planinarski fruškogorski marton!

Tekst: Savo Đurđić i Magdalena Grahovac

Foto: Sonja Ilievska, Savo Đurđić, Magdalena Grahovac

Pohod na Cetinu

Blizu 100 planinara učestvovalo je na tradicionalnoj manifestaciji „*Pohod na Cetinu*” (planina Prenj, Bosna i Hercegovina)...

Kao što je bio slučaj u prethodne četiri, i ove godine održan je tradicionalni pohod na vrh Cetina, visok 1.992 metra. Ni naknadno pomjeranje termina Pohoda nije spriječilo, kako učesnike da se odazovu Pohodu, tako ni organizatora u namjeri da i ovaj Pohod, protekne u najboljem mogućem redu.

Ovogodišnji, peti po redu, tradicionalni „Pohod na Cetinu”, održan je 12. maja 2012. godine, u organizaciji Planinarskog društva „Prenj – Glogošnica 1979” i NVO „Cetina – Prenj”. Na Pohodu je učestvovalo 97 planinara i ljubitelja prirode iz Jablanice, Mostara, Konjica, Sarajeva i Trnova. Za razliku od prošle godine organizator Pohoda bio je daleko spremniji kada je u pitanju organizovanje prevoza za sve učesnike, pa je ove godine obezbijeđeno dovoljno vozila za transport učesnika.

Učesnici Pohoda krenuli su u ranim jutarnjim satima iz Glogošnice, teretnim kamionima da bi nakon sat vremena vožnje stigli do Čatrnje/Bunara na 950 mnnv, odakle su nastavili svoj put prema Međuprenju, odnosno daleko poznatoj Milanovoj kolibi. Krećući se kroz gustu bukovu šumu, učesnici Pohoda su nakon 1,5 sat pješčenja stigli do Milanove kolibe, koja se nalazi na 1.650 mnnv. Planinari su pred kolibom napravili dužu pauzu, ručali, a organizator je pripremio i čaj za sve njih. Ispred planinske kuće pruža se prelijep pogled na Jablanicu i okolna mjesta - Čvršnicu,

DOĐITE NA MEMORIJAL

Članovi Planinarskog društva „Prenj – Glogošnica 1979” zahvaljuju svim ovogodišnjih učesnicima, koji su svojim prisustvom uveličali ovaj, peti po redu, tradicionalni pohod na Cetinu, te ih ovom prilikom pozivaju na **2. Memorijalni (dvodnevni) pohod „Michal Belejčak”** koji će se, u čast poginulom češkom planinaru, održati u **julu** mjesecu ove godine! Planinari, vedro!

Vranicu, Jablaničko i Grabovačko jezero. Nakon sat vremena, pauzi je došao kraj, a svi učesnici Pohoda krenuli su prema konačnom cilju, jednom od naviših i najljepših vrhova Prenja - Cetini, ili kako je još neki zovu, Cvitini, visokoj 1.992 metra.

Učesnici Pohoda, njih 97 nakon pedesetak minuta pješčenja izlaze na prevoj Greda (1.880 mnnv), gdje im je Prenj pokazao sve svoje čari i ljepote. Osobac, Otiš, Zelena glava, Vjetrena brda, Lupoglav, nizali su se, jedan za drugim, prekrasni ▶

prenjski vrhovi. Nakon kraćeg odmora i uživanja u prekrasnim prizorima pred nama, učesnici Pohoda su krenuli prema Cetini. Nastavljajući svoj put preko travnatih padina Cetine, učesnici Pohoda se penju na vrh oko 13 sati. Dan je bio vedar, a prizor pred očima svih učesnika veličanstven. Kao na dlanu, sa Cetine učesnici Pohoda imali su priliku vidjeti svu raskoš i ljepotu Prenja, te brojne prenske vrhove: Velika Kapa, Osobac, Otiš, Zelena Glava, Botini, Vjetrena Brda, Lupoglav iza kojeg se nazire i Ovča, Vidina Kapa i Herač. Tu su svakako Has i Veliki Prenj, koji su nešto niži ali ne manje očaravajući. Dalje se nazire Čvrstica sa svojim vrhovima Pločnom i Velikim Vilincem, zatim

Bjelašnica, Visočica. Ispod je bila Jablanica, zajedno sa dolinom Neretve. „Dah čovjeku zastane gledajući s vrha Cetine sve ove ljepote, a želja da se ovamo ponovo dođe, sve je veća“, reče neko prošle godine na ovom Pohodu, a dosta njih se i ove godine složilo sa ovom konstatacijom.

Nakon dužeg odmora i uživanja u prekrasnom pogledu sa Cetine, došlo je vrijeme za rastanak. Učesnici Pohoda, njih 79, koliko je i popelo vrh krenulo je prema Međuprenju, a ubrzo zatim i prema Čatrnji, gdje ih je čekao prevoz do Glogošnice.

Naid Keskin - Nayya

Dva vidikovca u jednom danu

Planinari iz Ivanjice i Čačka uživali su u lepotama vidikovaca **Gradine** i **Maliča** (**Srbija**)...

U organizaciji Planinarskog društva „Golija“ iz Ivanjice (17 učesnika), zajedno sa PD „Kablar“ iz Čačka (28 učesnika), izveli smo akciju „Osvajanje dva prelepa vidikovca“.

Prvi vidikovac je crkvice Sv. Ilije na steni Čota, mestu zvanom Gradina (670 mnv). Na takvom mestu čoveka obuzme čudan osećaj: dole je ponor, gore nebo. Bajkovita slika sa pogledom na ariljsku dolinu na jednoj i priličku kotlinu na drugoj strani, vijugavu Moravicu, nepregledne malinjake i okolne planine. Legenda kaže da je crkvicu podigao car

Rapan (koga su zbog promuklog govora zvali „Hrapavi kralj“) polovinom 13. veka. Pešačili smo od kombija oko 1,5 km u jednom pravcu i na vrhu smo doručkovali. Oni grešni crkvu su obišli tri puta da bi im gresi bili oprošteni. Bar tako kaže legenda. Sledi povratak do vozila i nastavak vožnje do ispod Maliča, našeg glavnog odredišta.

Drugi i jedan od najlepših vidikovaca na području ivanjičke opštine, a i šire, ponosni Malič 1.100 mnv. Krenuli smo laganim hodom ka vrhu sa kraćim usputnim zadržavanjem zbog razgovora i druženja sa srdačnim meštanim i razgledanjem okoline. Kolskim putem, pretežno kroz šumu, išli smo ka vrhu u iščekivanju onih koji nisu ni mogli da naslute šta će sve videti. Kada smo se popeli na vrh oni nisu mogli da sakriju svoje oduševljenje. Arilje, Požega, Prilike i sve vreme se vidi tok Moravice! Pogled levo ka Murtenici i Zlatiboru, pravo ka Ovčaru i Kablaru koji, čini se, rukom mogu da se dohvate. Tu je i Jelica, Gledičke planine, Goč,

Radočelo, Čemerno, Golija, Mučanj, Javor... i tako u krug. Manastir Klisura i crkvice na Gradini (gde smo prethodno bili) neposredno ispod nas, a sve ucvetalo, prolećno, doživljaj za pamćenje! Dugo smo bili na vrhu i tek nas malo jači vetar opomenu da treba da se vratimo nazad. Teška srca, sa puno priča o doživljenim utiscima, polako se spustismo do vozila.

Ovih 12 km pešačenja, uz visinsku razliku od 480 m, bili su pravo uživanje. Sledi rastanak sa našim prijateljima iz Čačka, uz dogovor za nova druženja i povratak za Ivanjicu.

*predsednik PD „Golija“ Ivanjica
Aleksandar Marković*

INFO

Planinarsko društvo „Golija“ Ivanjica

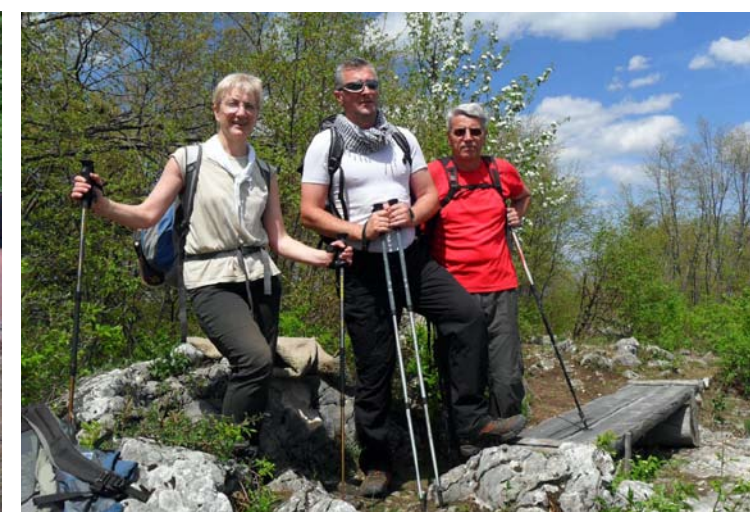
Planinarsko društvo „Golija“ osnovano je 15. 3. 2012. godine. Ranije se društvo zvalo PSK „Golija“, ali smo se ove godine odvojili od skijaške sekcije i formirali planinarski klub. Imamo **45 registrovanih članova** sa tendencijom rasta. Predsednik je **Aleksandar Marković**, jedan od koordinatora za trasiranje i markiranje Evropskih pešačkih staza. Na Dajića brdu, u srcu Golije, **posledujemo planinarsku kućicu** (zajdničku sa skijašima) sa šest udobnih kreveta, dnevnim boravkom, kuhinjom...

Imamo oko 60 km **obeležanih staza** na Goliji, a 29. 4. obeleženo je još oko 15 km na lokalitetu **Košaninova jezera**.

Svi zainteresovani za planinarenje i boravak u planinarskoj kućici mogu da se prijave na **telefon** 065/64-08-299 ili putem **e-maila**: almark@sbb.rs

Pohod za stare i nove prijatelje

Tradicioanlni memorijalni prijelaz preko *Konjuha* – „*Borina staza 2012*“ (Bosna i Hercegovina)...

U subotu, 5. maja održan je Tradicioanlni memorijalni prijelaz preko Konjuha – „Borina staza 2012“ sa usponom na vrh „Bandera“ 1.209 mnv, a koji je organizovalo PD „Konjuh“, Tuzla u spomen na naše planinare i bivše predsjednike našeg PD „Konjuh“, Milana Georgijevića i Boru Ljubića. Na ovoj manifestaciji učestvovalo je preko 280 planinara i ljubitelja prirode iz 18 planinarskih društava, i to: iz BiH 16 PD i Hrvatske (dva društva, jedna planinarska sekcija i dva kluba). Pored domaćina, PD „Konjuh“ Tuzla, tu su bili planinari iz: PD „Lisin“ Sarajevo, HPD „Bjelašnica

1923“ Sarajevo, PD „Smolin“ Olovo, PD „Kamešnica“ Livno, PSD „Zmajevac 684“ Tešanj, PD „Visočica“ Visoko, PD „Tajan“ Zenica, PD „Željezara“ Zenica, PD „Varda“ Banovići, PD „Majevica“ Srebrenik, PD „Drenik“ Živinice, PD „Svatovac 47“ Lukavac, PD „Gradina“ Gradačac, RPK „Brčko“ Brčko - Distrikt, PD „Čičak“ Orašje, a iz Hrvatske planinari iz PD „Tikvica“ Županja i HPD „Vidim“ Kutjevo. Zatim, tu je bila naša planinarska sekcija OŠ „Kladanj“ iz Kladnja, Klub ekstremnih sportova „Summit“ Banovići i Rafting klub „Vatrogasac“ Tuzla.

Na hodanju „Borinom stazom“ bilo je ukupno 215 učesnika. Bile su planirane dvije staze: Staza 1 – Stupari - Rimska kapija - Bandera (1.209 mnv) – Planinarski dom „Javorje“ (1.002 mnv), oko 4 h hoda i Staza 2 – Stupari - Rimska kapija – Stećci – Planinarski dom „Javorje“ (1.002 mnv), oko 2,5 h hoda. Na Rimskoj kapiji formiraju se dvije grupe

planinara, tako da veća grupa od 135 planinara nastavlja stazom 1, a manja grupa od 80 planinara stazom 2.

Pored planinara na Prijelazu preko „Konjuha“ učestvovali su i biciklisti. Trojica iz KES „Summit“ Banovići (Pilja, Dino i Dalibor) prešli su ukupno 108 km na relaciji: Banovići – Živinice – Stupari – Kladanj – Tuholj – Goletići – Javorje i Javorje – Stupari – Živinice – Banovići! A jedan iz PD „Konjuh“ Tuzla (Sejfudin Koprić) na Javorje je došao biciklom iz Tuzle!

Subota, 5. maj - U 9 sati na polaznoj tački okupilo se oko 250 planinara, a mjesto okupljanja planinara bilo je u Stuparima na početku „Borine staze“. Organizaciju daljeg Prijelaza preuzimaju: Amela, Mufta i Mustafa na čelu kolone i Maksida i Amir na začelju kolone. Formiramo kolonu i krećemo. Kolona se razvukla kao zmija, tako da joj se ne vidi ni početak, a ni kraj... Polazak kolone na „Borinu stazu“ je prvo išao makadamskim putem. U koloni je i puno omladine. Sa makadamskog puta, skrećemo uzbrdo uskom krivudavom stazom i ulazimo u šumu. Usput se skida višak odjeće, jer uz brdo počinje „zagrijavanje“. Polako napredujemo dobro markiranom stazom i svi uživamo u planinskom i šumskom ugođaju. Slijedi i prva pauza, na lokalitetu Vranić. Prikupljamo se, odmaramo i osvježavamo iz ranca. Sve planinarke i svi planinari su raspoloženi i veseli. Polazimo dalje, a staza krivuda i postepeno se uzdiže. Svi su uporni i odlučni da nastave dalje. Malo, pomalo i stižemo do „Rimske kapije“, gdje je planiran duži odmor. Na „Rimskoj kapiji“ okrepljujemo se

i odmaramo. Nakon pola sata odmora kolona se dijeli na dva dijela, tako da veći dio nastavlja „Borinom stazom“ prema vrhu „Bandera“, a manji dio skreće makadamskim putem prema stećcima i Planinarskom domu „Javorje“.

Prva grupa na dužoj stazi: Napredujemo polako, penjemo se postepeno uz obronke „Gravišta“, prolazimo pored „Božike“, pa kroz borovu šumu i stižemo u podnožje vrha „Bandera“. Tu, na livadi, prikupljamo snagu za završni uspon i uživamo u lijepom vremenu i prirodi! Nakon kraćeg odmora krećemo na najveći uspon prema vrhu „Bandera“. Kolona polako napreduje i nitko ne odustaje. ▶

I konačno evo nas na vrhu „Bandera“, 1.209 mnv. Prvi dio kolone već je završio svoj boravak na vrhu i krenuo nizbrdo prema planinarskom domu „Javorje“. Kada smo se svi ostali popeli i iskupili na vrhu, malo smo odmorili i uživali u krajoliku i panoramama sa vrha. A zatim slijedi fotografisanje i zajednički snimak na vrhu „Bandera“ za ostatak grupe. Pristiže još nekoliko grupica planinara. Imamo još malo vremena za uživanje, pa ga maksimalno koristimo. „VEDRO“ je na sve strane!

Krećemo polako nizbrdo, stazom do livada. Sve je zeleno i puno proljetnog cvijeća. Nakon livada, uskom, strmom stazom, polako i oprezno, spuštamo se do šumskog puta, a pored puta je prelijepo cvijeće. I nastavljamo dalje do planinarskog doma. U planinarski dom „Javorje“ stižemo oko 13,30 h i krijepimo se vrućim čajem. Planinarski dom, šadrvan, nadstrešnice i dvorište puni su razdraganih planinara. Svi su veseli i zadovoljni cjelokupnom akcijom, organizacijom, prirodom, planinom, druženjem, dočekom i uslugom... A zatim slijedi planinarski ručak - tradicionalni planinarski grah. Super izgleda, a još bolje miriše! Nakon zajedničkog ručka slijedi podjela diploma o završenoj planinarskoj školi za naše mlade planinare iz OŠ „Kladanj“ (naša planinarska sekcija). Bilo je svečano i veselo. Nakon podjela diploma, ide podjela zahvalnica svim prisutnim planinarskim društvima, a koja su učestvovala u pohodu. Na kraju dodijeljene su Zahvalnice za najmlađeg i

najstarijeg učesnika na „Borinoj stazi“. Zatim slijedi odmor, razbibriga i planinarsko druženje i tako sve do 17 h! Veselo je, veselo!

Do 17 sati većina planinara napušta planinarski dom. Slijedi povratak u Stupare stazom „Potočara“. U planinarskom domu ostaje tridesetak planinara koji nastavljaju druženje uz iced i piće, roštilj i pjesmu i tako sve do ponoći! I onda zasluženi noćni odmor! „VEDRO“

Tekst i foto:
Stevo-Stiv Cembauer

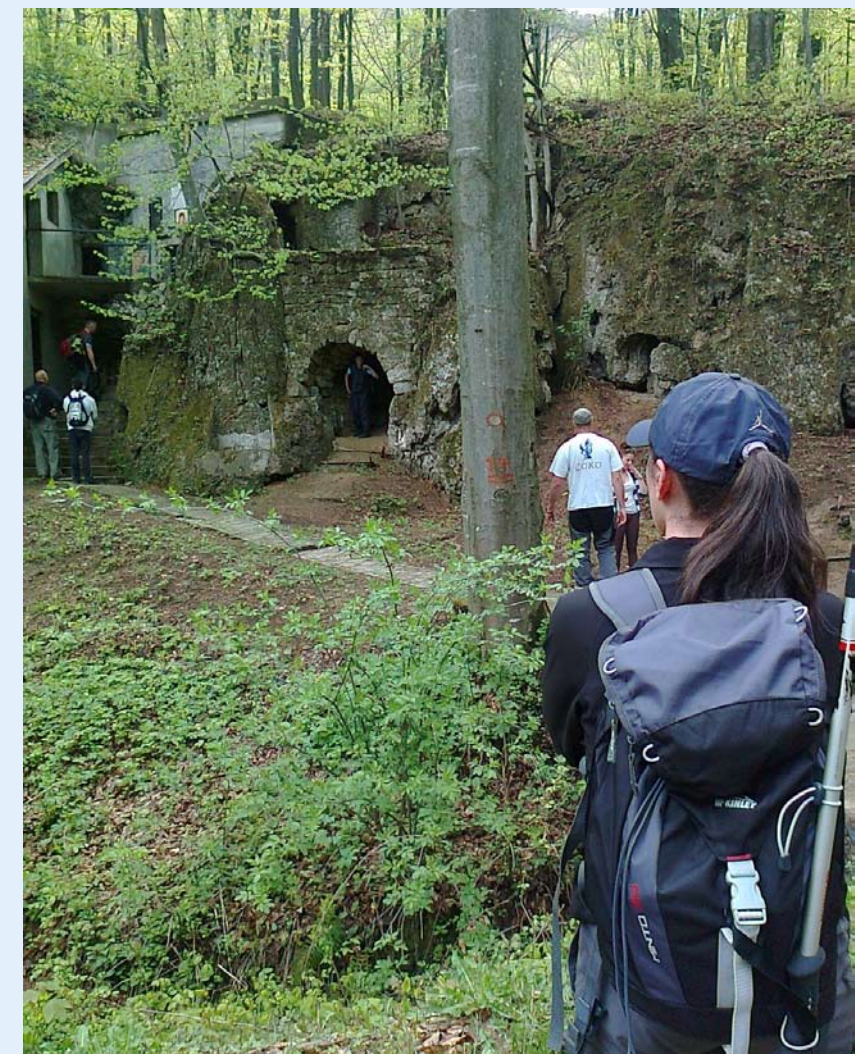
Dan za sećanje

Drugi dan Uskrsa ponudio je planinarima savršenu priliku da posete **Golubac (Srbija)**. Red istorije, red prirodnih lepota... Bio je to izlet za pamćenje...

Ponedjeljak, drugi dan Uskrsa, pokazao se blagodarnim. Skoro sasvim vedro jutro nad glavama nestrpljivih planinara. Ovaj put krećemo iz Pančeva, preko Kovina, Smedereva i Požarevca ka gradiću Golubac. Prijatna vožnja kroz pitome krajeve. Posijane njive i probeharali voćnjaci silaze do ceste i pozdravljaju nas. Kroz stakla minibusa vire nasmješena lica. Vijenci homoljskih planina, okupani jutarnjim suncem, grle ogromnu ravnicu svojim grebenima. Prolazimo kroz sela, sa puno gastarbajterskih kuća i malo stanovnika. Nekada su se takmičili ko će sagraditi veću, sa masivnim kapijama i ogradama. Sa zidova tupo zure lavovi i labudovi. Tako nas gleda i nekoliko mještana, okupljenih ispred lokalne prodavnice. Svrćamo na kafu u kavanu „Kum“, malo iza skretanja za Srebrno jezero. Sasvim pristojno zdanje, sa velikom terasom i zaustavljenim vremenom. Čim maknem iz Beograda, osjetim kako užurbanost ističe iz vena i posvetim se trenutku, kao moćnoj vremenskoj odrednici. Pomislih, da će nas usporeni konobar poslužiti do idućeg ponedjeljka. Demantovao me je profesionalnom tehnikom, pa smo uživali u dobroj kafi.

Nastavak vožnje je bio kratak. Ubrzo smo ušli u mjesto Golubac i u centru skrenuli na lokalni put za manastir Tuman. Udaljen devet kilometara od grada, lijepa crkva se ušuškala u dolini istoimene riječice. Okružena šumovitim brdima, daje toplu sliku svojim posjetiociima. Izgrađen je u 14. vijeku, a po legendi, dao ga je napraviti Miloš Obilić. Ranio je, u obližnjoj šumi, prepodobnog starca Zosima. Na mjestu gdje je izdisao, rekao mu je starac: tu-mani (ostavi). Tu je i ostao. Mošti svetog Zosima su, u prošlom vijeku, prenjete i sahranjene u crkvi. Danas, manastir prosto blista svojim građevinama i zelenim površinama, koje su, vrijedne ruke monahinja, dovele do besprijekornosti.

Uživamo u polusatnom obilasku. Četiri patke su nas ignorisale, kupajući se u riječici. Krećemo na pješačenje šumskim putem, prema isposnici.

Prateći potok, koji vijuga oko velikih stabala bukve, stižemo do isposnice i ozidanog izvora. Kažu da je voda ljekovita. Pili smo je, onaku čistu i hladnu, pa makar se izliječili od gradskih bolesti. Okrepljeni vodom, nastavljamo markiranom stazom, penjući se obodom manastirskog imanja. Malo muke, pretrpljene na usponu, odagnava nagrada u vidu vidikovca, na samom vrhu. Idealno mjesto za dužu pauzu i zajednički obrok. Svi se udobno smjestismo na travnatom tepihu i zaposlismo želuce, ponese-nom hranom. Kroz prozirne ciruse i stratusse, provirivalo je sunce, milujući nam zadovoljna lica. Tako razbaškareni, ukradosmo cijeli sat od tog, blagonaklonog, ponedjeljka. Pogled se pružao na Homoljske planine, Vukan, Ježevac...

Malo tromi od odmora i hrane, krećemo, klimavim nogama, u susret manastiru, praveći kružnu

туру. Silazimo uskom stazom, kroz šumu, opet do potoka. Malo usputnog, zajedničkog, fotkanja pomoći će da se ovaj izlet ne zaboravi brzo.

Na parkingu nas čeka vozač Bora, željan nastavka puta. Još malo fotki, pranje obuće, pa vožnja nazad, ka Golupcu. Brzo stižemo do tog, dunavskog stražara. Grad-tvrđava, nastala u 14. vijeku. Ne zna se ko je podigao. Kažu, neki srpski velikaš. Grad je bio u sklopu države kneza Lazara, a kasnije je često prelazio u tuđe ruke. Na postojećih devet kula, Turci su dogradili još jednu. Tako je i ostalo. Cijeli kompleks odiše istorijom i propadanjem. Niko se nije potrudio da takvu vrijednost sačuva. Divan prizor, zarastao u korov i trulež.

Fotkamo i zamišljamo život u ta, pradávná vremena. Napokon, penjemo se na uzvišenje iznad tvrđave i tek tada otkrivamo vidike. Jezero se razlilo u svom najširem obimu (oko 7 km). Sa druge obale rumunska brda mašu nedavno postavljenim vjetrenjačama. Golubac se razmigoljio duž naše

obale. Nekoliko ribarskih čamaca odavalo je svu plovidbenu živost na jezeru. Stijena Babakaj još uvijek viri po sred dunavskog toka. Za nju je vezivan, ogromni, gvozdeni lanac, kojim je kontrolisana plovidba. Legenda kaže, da su Turci zarobili djevojku Golubanu i stavili je u harem. Ona se opirala, pa je za kaznu vezana za stijenu Babakaj, gdje je skončala i svojim životom dala ime gradu - Golubac. Svakakve misli su nam se rojile u glavi, dok smo, opčinjeni prirodom, bacali poglede na sve strane. Vazduh zasićen mirisom prvog, proljetnog cvijeća i jorgovana, ubjedljivo je pojačavao utiske. Vratismo se do podnožja, pomalo klonuli od visokog vazdušnog pritiska, koji je proizveo malo sitne kiše. Prevezosmo se do gradskog hotela „Golubački grad“. Zaposjedosmo terasu, na samoj obali jezera. Uz okrepljenje iz čaša i tanjira, pustismo čulima na volju. Čika kono-bar je, povremeno, razbijao idilu uzvikom: „Kome ide pivo!?“

Već na smiraju dana, spusti se jak vjetar, negdje sa Karpata i pomože nam da se otrgnemo iz sanjarenja.

Vožnja u povratku, udobna, snena i praćena otpacima kiše. Nebo se stapalo sa zemljom. Uzeli smo od ovog ponedjeljka, sve lijepo što nam je nudio. Sa utorkom ćemo se dogovarati sutra...

Branislav Makljenović

INFO

Ako vas tekst Branislava Makljenovića zove u avanturu, više podataka o ovim kraju Srbije možete da potražite na sledećim Internet stranicama:

Nacionalni park „Đerdap“:

www.npdjerdap.org

Arheološki lokalitet Viminacium:

www.viminacium.org.rs

Kontakt telefon **Turističke organizacije Golubac** je: 012/638-614

INFO

Više o Planinarskom društvu „Imber“ i o aktivnostima članova potražite na Internet stranici:
www.pdimber.com

i nekoliko gostiju mogla uživati u predivnom pogledu na grad, okolne otoke, Mosor, srednja Poljica te poslušati predavanje i referat koje su na Fortici održali profesorica Nikolina Marić i najstariji član društva Slobodan Crnjanski.

PETAK 20.04.

1. Svjetsko prvenstvo u trulim kobilama i film „Sve što ste oduvijek željeli znati o speleologiji“

Peti dan festivala je donio nešto odavno zaboravljeno, ali ponovno pronađeno od strane članova društva, veliko osvježanje. Naime, održano je 1. Svjetsko prvenstvo u trulim kobilama na trgu ispod Žižule. Pred stotinjak nazočnih nastupilo je šest ekipa u dvije kategorije u ovoj tradicionalnoj dalmatinskoj igri koju je PD „Imber“ Omiš želio, a po viđenom i uspio otrgnuti zaboravu. U lakoj kategoriji zlatne medalje i mesingani odljev kobilje glave odnijela je ekipa „Klokani“ iz Omiša koja je igrala u sastavu Matej Čović (kapetan), Ivan Sovulj, Petar Bandov i Jerko Antičević, čime su ušli u povijest kao prvi svjetski prvaci u trulim kobilama. Drugoplasirana je bila ekipa „ludare“ iz Omiša, a trećeplasirani „Ekipa“ također iz Omiša. Prvi svjetski prvaci u teškoj kategoriji trulih kobila postali su Dino Sičić (kapetan), Ante Bašić, Duje Pupačić i Frano Jelinčić, momci iz ekipe „Klapaju vrata“ iz Kučića. Drugoplasiran a je bila ekipa „Gorčica“, također iz Kučića, a trećeplasirani „Prvaci svita“ iz Omiša. Nakon poduzetog odmora Željko Marunčić Bospor je prikazao film „Sve što ste oduvijek željeli znati o speleologiji“, odnosno film o istraživanju jame Mokre noge (-831 m).

SUBOTA 21.04.

Uspon na Imber i druženje uz logorsku vatru

Tradicionalni subotnji popodnevni uspon na Imber gdje je trebalo iznijeti potreban materijal za planinarski ručak i akciju pošumljavanja u nedjelju izvela je probrana ekipa od dvadesetak članova društva kojima su se priključili i još neki planinari i ljubitelji prirode. Večernje druženje uz logorsku vatru na Imberu prošlo je u opuštenoj i zabavnoj atmosferi.

NEDELJA 22.04.

21. „Oda proljeću“

21. „Odom proljeću“ završen je 1. Festival planinarstva u Omišu na Dan planete Zemlje, povodom kojeg je i organiziran. Bila je to 21. po redu „Oda proljeću“ koja je okupila stotinjak planinara i ljubitelja prirode iz devet planinarskih društava

Prvi festival *planinarstva*

Ovogodišnji *Festival planinarstva* u **Omišu (Hrvatska)** održan je po prvi put. Donosimo vam festivalski dnevnik...

Roko Pribičević i Miomir Fistanić došli su na ideju da organizuju Festival planinarstva u Omišu. Ove godine Festival je održan po prvi put, a iza svega stoji PD „Imber“ Omiš.

PONEDJELJAK 16. 4.

Otvorenje 1. Festival planinarstva i izložbe fotografija „1001 jama“ autora Dražana Mimice

Bio je to jedan od onih kišnih ponedjeljaka kada je najbolje ostati kući. Međutim, mi smo imali drukčije planove. Kako to obično biva, na početku nije sve krenulo kako bi trebalo. Naime sat i po prije samog otvorenja, fotografije još nisu bile u okvirima, ali je ekipa u sastavu: Željka Škobalj, Nikolina Bilić, Marko Prelas, Nenad Jurko, Pjero Orlandini, Dražan Mimica i Miomir Fistanić u rekordnom vremenu stavila stvari na svoje mjesto tako da je sve bilo spremno u predviđeno vrijeme. Nakon otvorenja izložbe fotografija „1001 JAMA“, autor Dražan Mimica je u kratkom, ali nadahnutom govoru objasnio da je ova izložba u stvari spoj njegova dva hobija fotografije i speleologije. Čast da otvori ovu

izložbu pripala je predsjedniku PD „Imber“ Omiš Zvonimiru Kujundžiću. Svi koji su nazočili otvorenju slažu se u jednom, a to je da je izložba fascinantna i da bi je trebalo posjetiti.

UTORAK 17. 4.

Predavanja i film „Ekspedicija Aconcagua 2011/2012.“, predavač Marko Prelas i Bojana Horvat

Prvi Festival planinarstva u Omišu obilježilo je jako interesantno predavanje i film „Ekspedicija Aconcagua 2011/2012.“, koje je, kako je to prvotno bilo zamišljeno, trebao održati Marko Prelas sam. Međutim on nam je priredio iznenađenje u toku samog predavanja predstavivši svoju kolegicu Bojanu Horvat, članicu HPD „Velebit“ iz

Zagreba, koja je zajedno s njim i još petnaestak ljudi bila na spomenutoj ekspediciji i k tome uspjela stići do kraja, odnosno osvojiti Aconcagvu, 6.960 metara visok, najviši vrh južne hemisfere. Inače, samom predavanju su nazočili članovi našeg društva, gosti iz HPD „Imotski“ iz Imotskog, HPD „Mosor“ iz Splita, PEU „Gata“ iz Gata, kao i ostali ljubitelji prirode i planina.

SRIJEDA, 18.04.

Pokazna vježba GSS-a „Spašavanje u stijeni“

Festival planinarstva je trećeg dana donio spektakularnu pokaznu vježbu GSS-a „spašavanje u stijeni“ koju je na visokom nivou odradilo desetak članova PD „Imber“ Omiš, koji su ujedno i članovi obavještajne točke GSS-a Omiš, uz pomoć petero svojih kolega iz Stanice GSS-a Split. Vježba je pokazala odličnu uvježbanost i stručnu osposobljenost omiških gorskih spašavatelja za spašavanje unesrećenih u teškim uvjetima.

ČETVRTAK 19.04.

Izlet „343 osobe na Fortici“

Dosadna proljetna kiša koja gotovo čitav travanj (4. mjesec) pada u Omišu prijetila je ne samo da pokvari ovaj izlet, nego je čak dovela u pitanje njegovo održavanje. Ipak, desetak minuta prije samog starta izleta, odjednom je prestala padati i počelo se vedriti. Petnaestak minuta od polaska ispred vatrogasaca izašlo je i sunce tako da je mala, ali hrabra grupa članova društva

PLANINARENJE

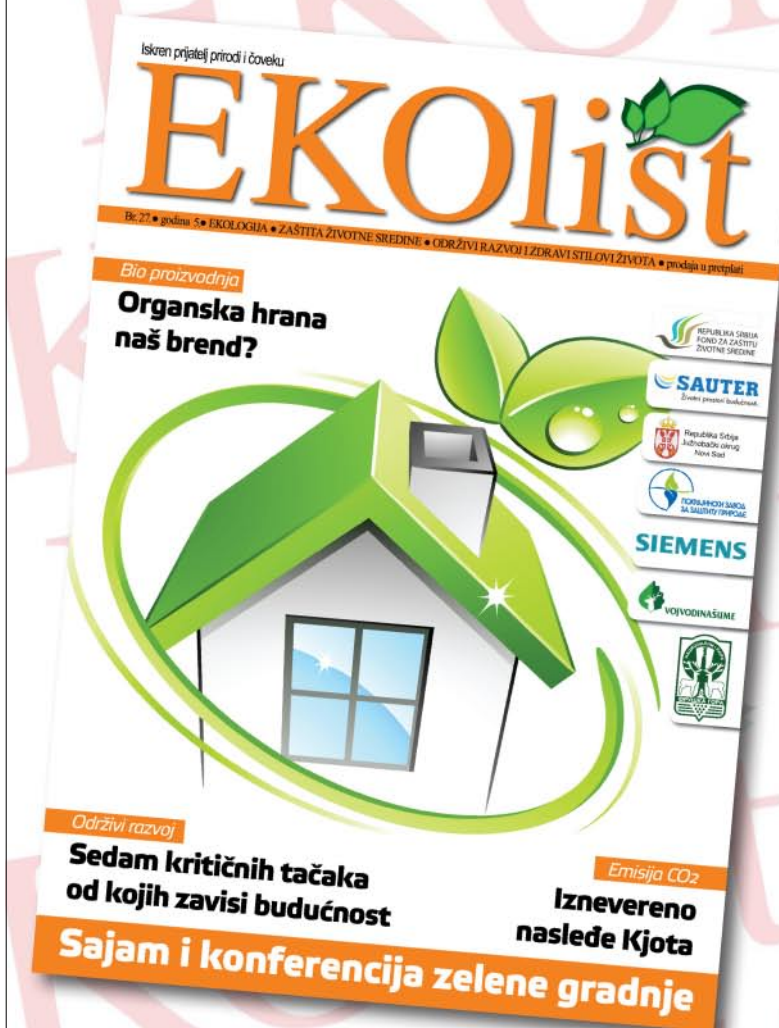
i udruga iz Makarske, Kaštela, Trilja, Splita i Omiša. Sama manifestacija počela je tradicionalnim Usponom na Imber, koji je započeo u 8,30 sati ispred vatrogasaca.

U usponu su sudjelovala i djeca sa posebnim potrebama iz udruge „Prijatelj” iz Omiša. Program se nastavio dočekom planinara sa čajem na Imberu. U 11,00 sati je započeo dvostruki program. Jedan dio planinara je išao na izlet na Kulu (864 mnv), najviši vrh omiške Dinare, a drugi dio je sudjelovao u akciji pošumljavanja Omiške dinare u kojoj je posađeno nekoliko desetaka sadnica bora. U akciji su sudjelovala i djeca sa posebnim potrebama iz udruge „Prijatelj” iz Omiša. U 12,30 je bio ručak, a u 13,00 sati ispred okupljenog mnoštva došetala je ovogodišnja „Vila Imbera”, tridesetogodišnja radna terapeutkinja iz Omiša Azinka Leljak, inače zaposlena u Domu za stare i nemoćne osobe „Lovret” u Splitu i u Udruzi „Prijatelj” u Omišu. Nakon slikavanja sa vilom uslijedile su sportske igre. U igri skakanje u vrećama pobjedila je ekipa iz Omiša „Imberlani”, drugoplasirana je bila ekipa „Malačka” iz Kaštel Starog, a trećeplasirana ekipa „Jelinak” iz Trilja. U Imberalcima najsigurnije oko i najčvršću desnicu su imali momci iz PU „Dinaridi” Split, drugoplasirani su bili „Jope i Roko” iz Omiša, a trećeplasirani GSS iz Omiša. U 15 sati uslijedilo je svečano zatvaranje festivala koje je započelo dodjelom nagrada pobjednicima sportskih igara, nastavilo se dodjelom zahvalnica predstavnicima nazočnih društava, a završilo pozivom na 2. Festival planinarstva u Omišu 2013. godine.

*Tekst: Miomir Fistanić
Fotografije: Milena Pribičević,
Dražan Mimica,
Zvonimir Kujundžić*

Iskren prijatelj prirodi i čoveku

Magazin o ekologiji, zaštiti životne sredine, održivom razvoju i zdravim stilovima života

Prodaja u pretplati

**Sve informacije na telefon:
+381(0)65 888-08-57**

Vožnja za ranjenike

Povodom *Dana pobjede nad fašizmom*, a u čast „*Bitke za ranjenike*”, Udruženja brdskih biciklista iz *Jablanice*, organizovalo je vožnju stazama kojima su partizani prošli noseći svoje drugove tokom slavne *bitke na Neretvi (Bosna i Hercegovina)*...

Devetog maja, sada već davne 1945. godine, nakon šest godina krvi, smrti i topovskih salvi, osvanuo je miran dan. Fašizam je konačno pobijeđen, a napaćeni narodi Europe mogli su se okrenuti mirnom životu. U čast ovog dana, ali i velike bitke za ranjenike vođene na našim prostorima, SUBNOR iz Jablanice i društvo „Josip Broz Tito” orga-

nizirali su svečanost i okupljanje koje je sve prisutne vratilo u neke davne godine.

Što se tiče bitke za ranjenike, mene je vratilo u kino dvorane kada smo, onako organizovano svi iz škole išli da gledamo film Veljka Bulajića, „Bitka na Neretvi”. I danas pamtim scenu kad Yul Brynner ruši most, doduše nikad nije tečno izgovorio onih par ▶

BICIKLIZAM

rečenica već mu se sa usana moglo razabrati da govori na engleskom. Ali koga briga za to kad je Sergey Bondarchuk, vođa artiljerije, onako zamahivao rukom, a svaki put kad naredi: „Pali!” partizanski topovi su pogađali njemačke položaje preciznošću navođenih raketa izmišljenih mnogo kasnije. Bili su tu i Orson Welles, Franco Nero ali, naravno, i Ljubiša Samardžić, Milena Dravić, Fabijan Šovagović i brojne domaće zvijezde. Budžet za film je odobrio lično Tito, a koštao je, u današnjoj protuvrijednosti, preko 70 miliona dolara. Nominovan je za Oskara i mnogi kažu da bi ga i dobio, samo da nije dolazio iz te male, komunističke zemlje. Jedan od postera za film

izradio je slavni Pablo Picasso, bez ikakve naknade za svoj rad. U filmu je učestvovalo preko 10.000 pripadnika armije kao statisti, izgrađena su četiri sela koja su srušena sa zemljom kako bi scene razaranja bile što uvjerljivije, a svakako najzanimljivija priča vezana je za snimanje scene rušenja mosta.

Bez digitalnih efekata, želeći autentičnost, Veljko je želio da se izgradi i sruši pravi most. Jedna jedina scena, jedno snimanje. Bum, detonacija i – scena je bila neupotrebljiva zbog velike količine dima. No, kako je budžet bio ogroman, most je bio ponovo izgrađen i ponovo srušen i opet isto: prevelike količine dima nisu dale kvalitetnu sliku. U konačnici

filma, snimka detonacije mosta je urađena rušenjem male stolne replike u filmskom studiju u Pragu.

Na plakatu ovogodišnje proslave, naravno uz Picassovu ilustraciju, našla se i zanimljiva najava: „Polazak planinskih biciklista stazama ranjenika”. Naime, sekcija Udruženja brdskih biciklista (MTBA) iz Jablanice, koju predvodi Nermin, kršan momak što pored bicikla planinske vrhove osvaja i kako alpinista spremajući se da osvoji i Mont Blanc, organizirala je vožnju upravo putem kojim su se penjali partizani noseći ranjenike. Bez želje za politizacijom, jednostavno, željeli smo da prođemo tim putem i odamo počast svim žrtvama ratova i, na neki simboličan

način, da kažemo NE fašizmu i svakom obliku netrpeljivosti i ispoljavanja sile. U to ime članovi udruženja su prije vožnje bacili u Neretvu karanfile i krenuli prženi suncem put Prenja.

Naravno, nakon desetak kilometara, izbjivši na prekrasne travnate livade koje su, kako nam rekoše, ogromni posjed vlasnika restorana „Zdrava voda”, poznatijeg po jagnjetini a ne po bitkama iz ratova, zavili smo oštro ulijevo i vratili se na mjesto polaska, ispred muzeja gdje nas je čekao partizanski grah. Usput smo sreli poskoka, ali zanimljivije je bilo slušati priče jednog bicikliste čiji je dedo bio učesnik bitke. Saznali da baš i nije sve bilo kao u filmu, kako ►

BICIKLIZAM

dedo reče „ma kakvi konji, da je bilo konja mi bi ih pojeli“, ali to je sad manje važno. Ono što nam se učinilo interesantnim je prisustvo mladih ljudi, očito svjesnih šta znači fašizam i pobjeda nad tom pošasti, spremnih da se rukuju sa još uvijek živim borcima i saslušaju njihove priče. Bili su tu i pioniri, igralo se i kolo a naravno, mi biciklisti smo se ponašali kako dolikuje trenutku: jedinog ranjenika koji je povrede zadobio padom na makadamu, nismo ostavili. Pre-pustili smo ga u ruke ljupke bolničarke. Istina, ostalo je nejasno je li pad bio namjerno insceniran kako bi skrenuo njenu pažnju na sebe, ali ostavimo to za neku drugu priču. **Do iduće vožnje: „Smrt fašizmu, sloboda biciklizmu!“**

Emir Vučijak
www.mtb.ba

Novosadska kritična masa

Kritična masa je mesečna, apolitična, neprofitna i zabavna manifestacija lokalnog karaktera. Osmišljena je u cilju promovisanja zdravijeg načina života, zdravijeg koncepta saobraćaja i podizanja opšte svesti o ulozi biciklizma u saobraćaju. Voženje bicikla stvara preduslove za drugačiji pogled na opšti život u gradu.

Od 1992. godine kada je grupa biciklista u San Francisku odlučila da se provoza i ukaže na probleme biciklista, manifestacija se proširila na preko 300 gradova širom sveta, pa i u Beogradu, Subotici i Nišu od aprila meseca i u Novom Sadu.

Kritična masa se održava svakog poslednjeg petka u mesecu u pet sati (17 h), u Novom Sadu, polasci su iz Limanskog parka...

U grupi biciklista su bile najlepše i najzdravije devojke, najzgodniji momci predivne dame i elegantna, elokventna gospoda... skup različitih istomišljenika obuvenih i zagrnutih biciklima...

S ljubimcem u nove avanture

Ljubimče može da bude uključeno u skoro sve vaše outdoor akcije, u skladu sa sopstvenim mogućnostima, a da pritom bude i bezbedno...

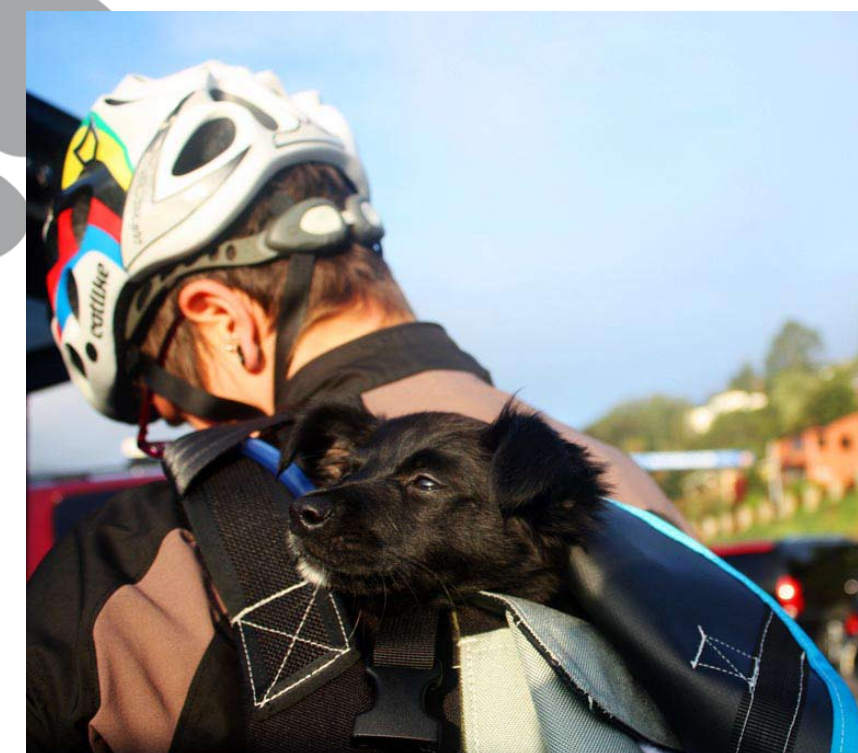
Psi mogu da budu idealni partneri u većini vaših outdoor aktivnosti i treba ih obavezno uključivati u razne avanture, uskladu sa njihovom veličinom ili rasom. Naši psi će sa velikim entuzijazmom postati odlični trkači, plivači, orijentirci, ski kroseri, trekeri, hajkeri ili planinari ukoliko im pružite priliku i na pravi način uputite u čari prirode.

Izraz „kao pušten s lanca“ najbolje opisuje psihičko stanje psa kada se prvi put nađe u prirodi, odnosno u prostoru bez uobičajenih zvukova i barijera. Ukoliko je naviknut na skučen životni prostor (stan, boks, malo dvorište...), kratke šetnje, saobraćajnu buku i iznenadne zvukove, kada se nađe u prirodnom ambijentu kod psa se istovremeno javljaju strah i radoznalost, pa životinja prosto ne zna šta bi od sebe. Neki psi će „glumiti“ ravnodušnost, drugi će se skrivati i tražiti zaštitu od čoveka, treći će nekontrolisano trčati... Pojedine životinje tako dramatično dožive ovu naglu promenu ambijenta da se kod njih javlja povraćanje ili proliv.

Bez obzira koliko to apsurdno zvičalo, životinje treba postepeno privikavati na prirodu. Vožnja automobilom i duže šetnje obodom grada mogu da pomognu, ali je najbitnije da na novom terenu

PAŽNJA!

Izbegavajte intenzivna naprezanja, a ako odlučite da psa uključite u neke zahtevnije discipline (bajking), ljubimca postepeno navikavajte na aktivnosti i kilometraže. Planirajte češće odmore i, ukoliko je leto, uvek ga obavezno ponudite vodom.

Levo: Aktivan pas sa aktivnim vlasnikom;
Gore: Kad postane ekstremno, mali pas uvek može da uskoči u ranac...

.....
uvek osećaju sigurnost. Budete uz svog psa, bodrite ga i podstičete na igru i sve ono što mu prija. Ove promene treba da prihvati kao nešto pozitivno i zabavno.

PAS NA ZADATKU

Većina pasa „projektovana“ je za neki zadatak. Bilo da su lovci, čuvari, krvoslednici, retrieveri ili mešanci ovih vrsta, oni imaju stalnu potrebu za kontaktom sa čovekom i želju da mu budu na usluzi i od koristi. Njima nije važno da budu najbrži, najbolji ili da osvoje najviši vrh – bitno je da budu sa svojim gospodarom. Verovali ili ne, tek, zoopsiholozi tvrde da aktivnost sama po sebi nije presudna, već isključivo interakcija sa čovekom. ▶

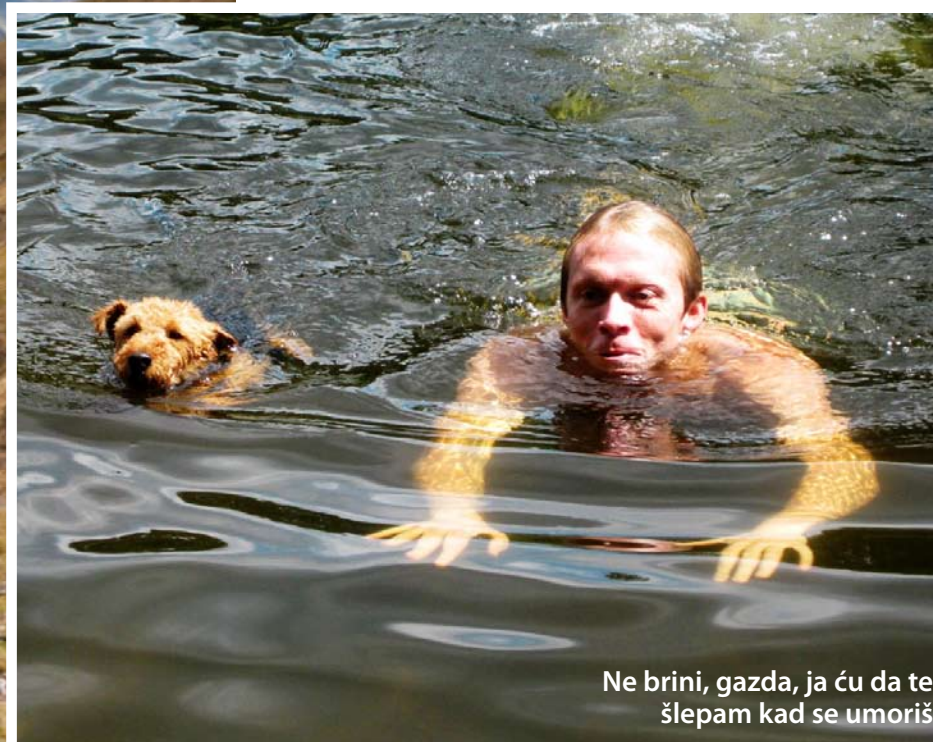
Osvajam planinaskе vrhove i srca

Međutim, budimo realni: majušna čivava ne može da se probija kroz snežne smetove, koker španijel ne vuče sanke, niti buldog kilometrima trči za biciklom. Jednostavno, neke rase imaju ograničenja i to treba poštovati. Takođe, mogućnosti psa zavise i od njegovog uzrasta. Suviše mlade pse ili životinje u poznijim godinama ne treba opterećivati intenzivnim aktivnostima poput bajkinga, ali će, na primer, plivanje svima njima dobro doći. U zavisnosti od sporta kojim se bavite, vaš ljubimac može da učestvuje u manjoj ili većoj meri.

ZA SVAKOG PONEŠTO

Za „hodačke” discipline idealni su retrieveri (labrador i zlatni), ovčari (nemački, belgijski...) i lovci (terijeri, ptičari...). Ove vrste su, uz dobermane i boksera, takođe odlični partneri i u bajkingu. Pošto su to listom krupnije vrste, izbegavajte da biciklirate po asfaltu i betonu, jer te podloge ne odgovaraju psima i oni opterećuju zglobove i kičmu. Pse postepeno navikavajte na ove aktivnosti i postupno produžujte rutu.

Sitnije rase su uglavnom dobri „pešaci”, ali ekstremi poput jazavičara ili „salonskih” pasa

Ne brini, gazda, ja ću da te šlepam kad se umoriš

INFO - INOSTRANSTVO

Ako planirate da psa povedete sa sobom u inostranstvo, morate da znate da postoji nekoliko zakonskih propisa koje je potrebno ispoštovati. Ukoliko putujete u zemlje **Evropske unije**, pas star do tri meseca ne može da izađe iz zemlje ako nije **čipovan i vakcinisan**, što se potvrđuje analizom krvi (titar antitela) koja se obavlja mesec dana nakon vakcinacije u veterinarskoj stanici ili ambulanti. Po pravilu, od momenta vađenja krvi do odlaska u zemlje Evropske unije treba da protekne tri meseca.

Životinja mora da ima **pasoš** u kojem osim potvrde o vakcinaciji treba da stoji i kada je pas očišćen od spoljnih i unutrašnjih parazita. **Veterinarski inspektor** izdaje odgovarajući sertifikat za zemlju u koju pas putuje.

Za zemlje koje **nisu članice Evropske unije** važe donekle isti propisi, s tim što je neophodno da od momenta vakcinacije od besnila i štenecaka nije proteklo više od šest meseci.

(maltezer, pekinezer, čivava...), usled dugotrajnog hodanja po različitim vrstama terena mogu da imaju velikih problema sa kičmom, zglobovima i krznom, pa ih ne treba izlagati maksimalnim naporima u prirodi. Za njih važi osnovno pravilo: „Kratke noge, kratke akcije!”. Sa njima uvek treba

Pas bajker - odani drug na pohodima

imati B plan - ranac za ljubimce, u koji mogu da uskoče kada postane gusto na terenu. Potreban je kratak period navikavanja, ali posle sve ide kao po loju.

Rase poput haskija, malamuta, samojeda ili akite vrlo su agilne, ali kako dolaze iz hladnog podneblja, nisu projektovane za naše klimatske uslove. Oni su snažni, radni psi, kojima je neophodno kretanje, ali sve aktivnosti na visokim temperaturama za njih su naporne. Zbog toga treba izbegavati uslove u kojima može doći do pregrevanja i toplotnog udara.

Svi psi su, međutim, odlični plivači i ukoliko ih na pravi način uvedete u čari ovog sporta, možete da imate odličnog druga na kratkim i srednjim plivačkim trasama (do pet kilometara). Rođeni plivači su labradori, ali je plivanje odlično za jačanje mišića (posebno važno za krupnije vrste koje kubure sa urođenim oboljenjima skeleta) i preporučuje se svim vrstama pasa. Treba im obezbediti sigurnosni plutajući prsluk sa signalnim bojama i sve ostalo je lako. Bitno je jedino da, ukoliko plivate u moru, obavezno „provučete” ljubimca kroz slatku vodu i dobro mu isperete krzno.

PSEĆI BONTON

Pas ne mora da bude vrhunski dresiran, ali je neophodno da izvršava osnovne komande, odnosno, da reaguje na poziv i, ukoliko je pušten, da se ne udaljava od vlasnika bez dopuštenja. Suviše mlade i nevaspitane kuće, čija će pažnja odleteti sa leptirom, nisu pogodni partneri u outdoor aktivnostima. Tada ćete, umesto da uživate u prirodi, neprestano trčati za ljubimcem i sprečavati ga da se povredi.

Spremni za prirodu

Dovesti psa u ekstremne uslove nije baš odluka koju bi pozdravili ljubitelji životinja. Velike hladnoće/vrućine, oštro kamenje ili vreo asfalt „sitnice“ su koje ozbiljno mogu da ugroze zdravlje vašeg psa. Prilikom planiranja outdoor aktivnosti, posebno obratite pažnju na takve detalje i pre nego što se upustite u avanture, neophodno je da obezbedite sitne rekvizite...

Na prvom mestu tu su **ogrlica** i **povodac**. Ogrlica može da bude izrađena od bilo kog materijala, ali je bitno da je dovoljno prostrana (treba malo da visi, te da ispod

možete komotno da stavite dva prsta) i ima pločicu sa osnovnim podacima o psu i kontaktom vlasnika. Zlu ne trebalo!

U svim outdoor aktivnostima povodac je neophodan, jer je pouzdana fizička veza između vlasnika i psa. Povodac, pre svega, predstavlja sredstvo komunikacije psa sa vlasnikom. Blago povlačenje unazad znači „stop“, a nežno cimanje u stranu predstavlja usmeravanje. Uski prolaz, nabujali potok, prometana saobraćajnica ili bilo koja druga prepreka biće „mala mačka“ za skladni duo čoveka i životinje. Međutim, kakav povodac izabrati?

ČVRSTA RUKA

Mnogi vlasnici pasa (a posebno krupnijih rasa) koriste klasičnu **davilicu**. One mogu da budu napravljene

od kože, pletiva sintetičkih materijala ili lanca, a zajedničko im je da imaju omčicu koja se zatvara kada pas zategne povodac. Kada povlačenje prestane, omča se sama otvara. Jačina stiska oko vrata zavisi od tvrdoglavosti vašeg psa, pa otud dolazi i naziv za ovu vrstu povoca – davilica. Ova vrsta povoca veoma je efikasna... Ako gledate iz ugla čoveka... Njen nedostatak je što po mišljenju mnogih uopšte nije humana prema našim četvoronožnim prijateljima, a u prilog tome ide i podatak da neki modeli imaju i šiljke okrenute unutra! Ako izaberete ovu vrstu, koristite humane modele, napravljene od sintetičkih materijala, koje neće nanositi bol životinji.

EFIKASNA KONTROLA

Halti je još jedan od oblika povoca koji sputava. U ovom slučaju, udaramo na najosetljiviji organ svakog psa – nos. Ova jednostavna omča stavlja se oko glave i preko njuške. Treba komotno da stoji i prelazi preko

grebena nosa. Lakim povlačenjem povoca izvršićete pritisak na nos i pas će prekinuti akciju. Mnogi smatraju da ovaj povodac nije human, a posebno za nestašne pse, te da može da povredi životinju. Drugi ga, pak, rado koriste, jer je veoma efikasan, lako se postavlja i skida. Izbor je vaš!

FLEKSIBILAN STAV

Fleksi je, baš kao što mu ime kaže, povodac promenljive dužine. Čini ga tanak, ali pouzdan kaiš, koji se kontroliše kočnicom, i plastična kaseta u koju se automatski uvlači višak kaiša.

Lako je ovaj povodac idealan za manje

pse (do 15 kg), mnogi ga uspešno koriste i kod velikih pasa, jer za lepo vaspitane ljubimce nije presudna jačina cimanja, već isključivo kontakt sa vlasnikom.

BEZBEDNA DISTANCA

Biciklisti koji voze na uređenim biciklističkim stazama ili ivicom saobraćajnica obično koriste povodac „**WalkyDog Bike**“.

On se sastoji od klasičnog povoca (sa omčom ili kaiša za grudi) i aluminijumske platforme. Postavlja se na bicikl i njegova glavna prednost je što, pre svega, psa drži na

bezbednoj udaljenosti od vaših točkova. Velika mana je što će vam nemiran pas poremetiti balans na biciklu. Pre nego što „upregnete“ ljubimca, prvo morate da budete sigurni da je staložen i poslušan, jer ćete u suprotnom završiti u prašini pored puta.

VODA I HRANA

Prilikom outdoor aktivnosti, neophodno je da vaš ljubimac na raspolaganju ima vodu i hranu. Bezvodni tereni i duge pešačke ture, mogu da iscrpe životinju ukoliko nema osveženje. Međutim, posude za hranu i vodu obično su masivne i nepraktične za korišćenje u prirodi. Pored toga, veliki je problem čišćenje hranilice od mokre hrane. U tom slučaju neophodno je napraviti kompromis. Uobičajenu dijetu psa, koju uglavnom čini kombinacija suvih i mokrih sastojaka, treba prilagoditi boravku u prirodi. Preporuka je da se prilikom outdoor aktivnosti koristi **granulisana suva hrana** koja se lako može smazati sa bilo koje podloge.

Hranu treba davati u uobičajenim terminima za hranjenje, **najmanje pola sata pre bilo kojih fizičkih aktivnosti**. Ukoliko se pas prejede ili

halapljivo proguta obrok, trčanje i skakanje mogu da izazovu grčeve u stomaku, gasove i povraćanje, a u nekim slučajevima i „uvrtanje želuca“. Torzije (uvrtanje) ozbiljni su zdravstveni poremećaji koji mogu biti kobni po životinju, a češći su kod krupnijih pasmina sa širokim grudnim košem, kakvi su, na primer, nemački ovčari, bokseri ili rotvajleri.

Ukoliko je pas navikao na vlažnu hranu ili vlažno – suhu kombinaciju, nakon suvog obroka neophodno mu je češće nuditi vodu.

Možete da kupite **pseći bidon** ili **elastičnu posudicu** od impregniranog platna ili, pak, da ga pijete iz ruke. Pošto lapču tečnost, psi teško piju iz flašice, pa ćete više vode prosuti nego što će on popiti. Zbog toga su bidon za pse ili elastična posudica možda prava investicija ukoliko idete u krajeve sa teško dostupnom vodom.

POSLEDNJI AV-AV MODE

Psi su mnogo bliži prirodi nego čovek, ali visoke temperature, hladnoću i vlagu treba obavezno izbegavati, jer su pogubne za pse. Iznenadne padavine mogu se predupređiti „kaputima“ za pse.

Oni se danas izrađuju

u svim mogućim i nemogućim oblicima, veličinama i dezenima. Lako se oblače, a veličina se reguliše kaišićima. Imaju samo jedan cilj: da zaštite psa. Postoje **nepromočivi i termoaktivni** modeli, a prilikom kupovine uvek birajte one modele koji imaju signalne boje. Pored toga što će ga utopeliti, vaše ljubimče će vam zbog drečavih boja prsluka uvek biti na oku.

Takođe, tu su i **signalni prsluci** za pse **plivače**, koji se koriste samo dok je životinja u vodi.

Sigurnosni prsluk za pse plivače

ZDRAVLJE NA PRVOM MESTU

Kao što prilikom planinarenja nosite prvu pomoć za sebe, kada planirate nove avanture sa ljubimcem obavezno treba da računate na sitnice namenjene vašem ljubimcu. Sredstva protiv krpelja za pse i lekovi za životinje treba da su obavezni u vašem kitu. Imajte na umu da psima ne treba davati humane lekove, niti na njima „isprobavati“ razne insekticide za buve i krpelje, jer možete da otrujete psa. Zato je najbolje je da za ljubimca

nabavite Takođe, pri ruci treba da vam bude češalj ili trimer (u zavisnosti od vrste dlake), a posebno ukoliko u prirodi boravite duže od jednog dana. Čižak ili popino prase mogu da budu vrlo nezgodni gosti kod dugodlakih pasa.

Mladi penjači u Bugarskoj

Penjalište Vraca u Bugarskoj bila je meta mladih penjača iz više klubova iz Srbije. U kampu su boravili od 10. do 16. 4. i to je bila prilika da se oprobaju na smerima različite težine. Evo njihove priče...

Uzbudljivo putovanje u Bugarsku, u poznato penjalište na domak grada Vraca, počelo je 10. 4. 2012. Iz Subotice smo krenuli vozom, mi alpinisti i sportski penjači ŽPK „Spartak“ iz Subotice. Penjači su mladi, uzrasta od samo deset, pa do 17 godina, ali svi su nestrpljivi da upoznaju nove ljude i savladaju nova znanja.

Svi smo bili dobre volje, ispunjeni radošću i uzbuđenjem. Voz je u Beograd stigao na vreme sa planinarima iz Novog Sada koji su nam se pridružili. Do polaska voza za Sofiju imali smo oko sat vremena. Pre odlaska u prodavnicu torbe smo ostavili u kupeima. Tih sat vremena brzo je prošlo i svi smo posedali na svoja mesta kako bi voz mogao da krene. Vozom je odjekivao smeh, lepo smo se zabavljali i družili, a zatim smo svi polako zaspali.

Ujutru, kada smo se probudili, bili smo na granici, a sa nama su bili i članovi planinarskog kluba iz Aleksinca. Ubrzo smo stigli u Sofiju gde smo prošetali gradom i kasnije se vratili na železničku stanicu kako bismo stigli da kupimo karte za voz koji je išao za Vracu. Dva sata putovanja do Vrace brzo je prošlo i ubrzo smo stigli. Sa železničke stanice pravo smo otišli do supermarketa u kojem smo kupili potrebnu hranu za ceo dan. Seli smo u taksu koji nas je odveo do planinarskog doma. Tu smo podigli šatore, smestili stvari u njih, jeli i počeli sa penjanjem.

Smeri koje smo penjali bile su različitih ocena, od lakših ka težim. Nisu bile jako teške. Neki su imali strah od visine i pada, ali su ga se brzo oslobodili.

Mlađi su učili da kopčaju i osiguravaju, dok su stariji imali nameru da popnu smer „The road to hell“. Bilo je sunčano, duvao je lagani vetrić.

Uveče smo se zabavljali, smejali, šetali po slackline-u, išli po vodu do izvora... Ujutru bi nam se ►

spavalo ali ipak smo se budili zbog želje za penjanjem. Dani su bili ispunjeni zabavom, smehom, penjanjem. Jedno veče smo skupili suva drva u šumi i doneli smo ih do nadstrešnice gde smo zapalili vatru. Tamo smo i večerali uz priču.

Poslednji dan smo penjali do posle podne i ako smo mislili da nećemo zbog kiše koju su najavljivali. Kada je počelo nevreme svi smo požurili do svojih šatora. Stvari smo spakovali i poneli u planinarski dom, a šatore smo skupili tek posle oluje. To veče smo slavili Tomićev i Jankovićev rođendan. Častili smo se tortom i sokovima, igrali igre, slikali se... Bojali smo se da zaspemo jer su u nekim sobama našli škorpije (nisu otrovne), ali umor nas je savladao i zaspali smo.

Ujutru smo se probudili oko devet sati (spavali smo malo duže). Spakovali smo stvari i izašli da se slikamo. Zatim smo pokupili rančeve i peške krenuli na železničku stanicu. Dok smo prolazili kroz grad sa ogromnim rančevima na leđima ljudi su nas začuđeno gledali. Na stanici smo imali oko 15 minuta odmora, zatim smo ušli u voz koji je za oko sat i po bio u Sofiji. Sa železničke stanice smo otišli u restoran brze hrane jer smo imali viška vremena. Za oko sat vremena smo se vratili na stanicu i sačekali drugu grupu da se vrati iz prodavnice. Ušli smo u voz sa kušetima, smestili se i voz je krenuo. Nakon što smo prešli granicu, svi smo brzo zaspali. Celu noć smo prespavali. Ujutru nas je Nikola probudio da treba da ustanemo jer za oko deset minuta stižemo u Beograd.

Na stanici u Beogradu smo voz za Suboticu čekali u čekaonici. Kada je napokon stigao ušli smo unutra i on je krenuo. U Suboticu smo stigli za četiri sata. Na stanici su nas čekali članovi porodice. Svi smo se lepo pozdravili i otišli svojim kućama.

Putovanje je prošlo uredno, niko se nije povredio ili razboleo. Vraca je prelepo mesto, stene i smeri su super kao i društvo i priroda. Lepo smo se proveli i voleli bismo opet da je posetimo.

Kristina Žeželj

INFO

U akciji je učestvovalo 13 sportskih penjača subotičkog „Spartaka“ i jedan penjač iz PSD „Brđanka“ iz Aleksinca. Što se tiče alpinista i alpinističkih pripravnika, bilo nas je šestoro iz „Spartaka“, dvojica iz „Brđanke“ i po jedan iz PD „Naftaš“ iz Novog Sada i PD „Vilina vodica“ iz Bukovca.

Penjači su ispenjali ukupno deset različitih smeri dužina od 25 do 40 metara i ocena od 4+ do 8- koju ocenu nosi smer „road to hell“. Alpinisti su ispenjali šest različitih smeri ocena od 3 do 5. Od ovih smeri vredi spomenuti smer „čajka“ koja nosi ocenu 4- i ima dužinu od 470 metara.

Isidor Mac

NA VODI

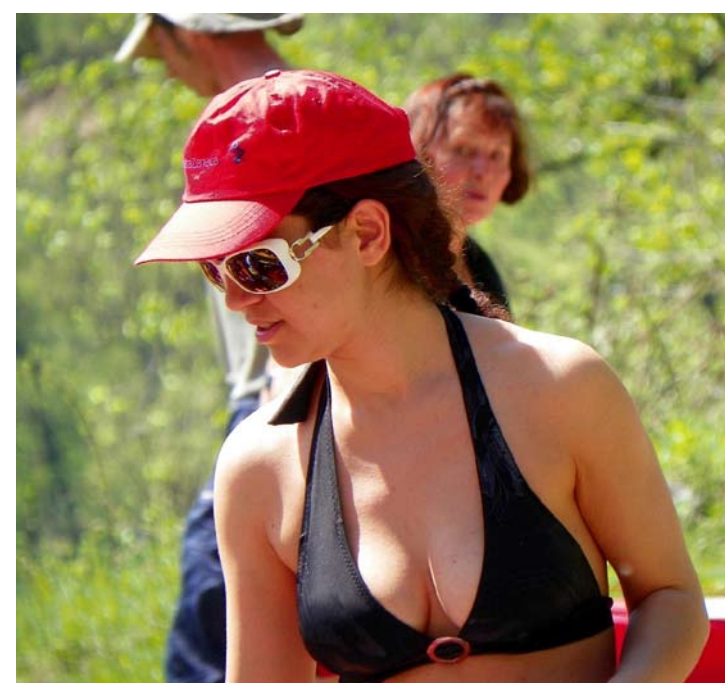
Veslanjem za čistiju Drinu

Održana je 13. Međunarodna kajak, kanu, sportsko, rekreativno, turistička regata *Memorijal Vitomir Dizdarević* – Admiral Kuk (Bosna i Hercegovina/Srbija)...

PHOTO: VLADIMIR MIJALOVIC

Gore levo: Velika avantura
upravo počinje; Sve je
lakše kada se zbiju
redovi; Dole levo:
Zasluženi odmor;
Drinske lepote; Gore
desno: Gde god da
se ulogoriš uporno
te prate prizori od
kojih zastaje dah; Levo
i u kružiću: Poskok koji je
najverovatnije pao sa stene pokušao je
da se pridruži veslačima...

Poslednjeg vikenda aprila iz Višegrada u Republici Srpskoj krenula je 13. Međunarodna kajak, kanu, sportsko, re-kreativno, turistička regata Memorijal Vitomir Dizdarević – Admiral Kuk. U Višegradu se okupilo više od 60 kajakaša iz Nemačke, Austrije, Mađarske, Bugarske i Srbije, i krenulo na put dug preko 450 kilometara.

U Višegradu smo bili gosti opštine i Turističke organizacije grada. U pet do dvanaest smo krenuli od Čuprije na Drini, simbolično, jer ovogodišnjoj regati smo dali naziv: „Veslanjem za čistiju Drinu“ a već je minut do dvanest da ljudi povedu više računa o odlaganju otpada a i opštine ove reke da svoje javne deponije izmeste sa obala. Princip regate je dnevno veslanje i kampovanje u prethodno određenim etapnim mestima. Dnevne etape su od 33 do 70 kilometara po svim vremenskim uslovima, za šta je potrebna psihička i fizička izdržljivost, kao i dobra zaštitna i kamperska oprema.

Prvu noć smo proveli u etno kampu „Stari

brod“, mestu u razvoju, sa ogromnim turističkim potencijalom. Regataše je pratio turistički brod „Sonja“ pod sigurnom komandom kapetana Neše. Putovali smo nestvarnim predelima kanjona Drine ispod litica Tare. Iz Bosne i Hercegovine u Srbiju smo ušli na obali Perućackog jezera, gde smo i postavili kamp.

Sledeći kamp bio je u Ljuboviji na prostoru kod motela „Letnjikovac“ koji je ruiničan i već nekoliko godina nije u funkciji. Na najlepšoj livadi pored Drine proveli smo neprospavanu noć zahvaljujući divljanju mladih ljudi i nereagovanjem policije. Šteta na šatorima i opremi iznosila je preko 500 evra. Frustrirani mladi ljudi kojima se ne posvećuje pažnja svojim agresivnim ponašanjem pokušavali su da skrenu pažnju na sebe. Preglasna muzika, loženje vatri, galama, mnogo alkohola, nasilja i sve slomljene flaše slika su i realnost košmarne noći. Najčudnije u svemu je da je tu bilo devojčica i dečaka od deset godina pa naviše a sve to je trajalo i sutradan kada smo mi oko deset sati napustili Ljuboviju.

Pitamo se gde su ti roditelji i da li znaju gde im se deca nalaze i šta rade. O policiji da i ne govorimo, već samo da napomenemo da je regata prijavljena Ministarstvu unutrašnjih poslova, a spiskovi učesnika predati Opštinskoj i Graničnoj policiji prilikom dolaska u Ljuboviju. Jedino pravo rešenje je da etapno mesto Ljubovija naredne godine promeni lokaciju.

O VITOMIRU DIZDAREVIĆU

Vitomir Dizdarević je drvoprerađivački inženjer rođen 1911. godine u Janji, pored reke Drine u Bosni i Hercegovini. Život je proveo u Beogradu sa svojom gitarom, pesmom i vedrim duhom na rekama Savi i Dunavu, uvek u dobrom društvu, okružen ženama. Sve sadašnje kajakaše re-kreativce je „inficirao“ ljubavlju prema kajaku, veslanju, boravku u prirodi, dobrom društvu i zabavi. U zimu 2000. godine nas je napustio i od tada njemu u čast veslamo njegovu memorijalnu regatu.

Nastavili smo dalje Zvorničkim jezerom i brzo povratili raspoloženje lepotom i prirodom koja nas okružuje. U Malom Zvorniku sasvim drugačija slika. Domaćini, Opština i Turistička organizacija, organizovali su nam boravak na stadionu, zajedničku večeru, bezbednost i mir posle prethodne neprospavane noći. Sutradan smo bili i učesnici odnosno deo programa „Gurmanijada 2012“ u Malom Zvorniku koja se održavala tih dana. Bilo nam je lepo ali smo morali da nastavimo prema Pavlovića čupriji odnosno opštini Bogatić i Turističkoj organizaciji koja nas je odvela na izlet u Mačvanski Metković u etno dvorište gde smo proveli popodne i večer u razgledanju eksponata, upoznavali se sa ranijim načinom života u ovom kraju a sve uz prijatan razgovor i lokalne specijalitete: jagnjeće i praseće pečenje od mangulice.

Sutradan smo se rastali od hajduk Stankove Drine i zaplovili Savom. U Sremskoj Mitrovici, Šapcu i Zatrežju bili smo gosti lokalnih kajakaških klubova, upoznali mesto gde je rođeno sedam rimskih

NA VODI

imperatora, naišli na potonuli brod bolnicu iz Prvog svetskog rata i mnogo drugih zanimljivosti na putu do Beograda. Regatu smo završili u Beogradu na Dunavu, na Ada Huji, sportsko, rekreativnom centru opštine Palilula koji se intenzivno razvija i proširuje svoje sadržaje. Mnogobrojni stranci prezadovoljni organizacijom i onim što su videli i doživeli obećali su da će doći ponovo i dogodne i preporučiti ovu regatu svojim prijateljima.

*Tekst: Dejan Jovanović
Photo: Vladimir Mijailović*

PROMOCIJA

Program regate Vardar 2012.

24. maj 2012. – dolazak u Veles, na levu obalu kod autobuske stanice

25. maj 2012. – Veles - Stobi (ušće Crne reke)

26. maj 2012. – Stobi - Demir Kapija

27. maj 2012. – Demir Kapija – Devdelija

28. maj 2012. Deo regataša nastavlja plovību još 2 – 3 dana do Egejskog mora.

Kotizacija 3 evra.

Inicijatori: Nikolai Hristov (Bugarska),

Aleksandar Kocev (Makedonija),

Dejan Jovanović (Srbija).

Očekujemo kajakaše iz: Nemačke, Austrije, Slovačke, Bugarske, Makedonije i Srbije.

Kampovi improvizovani, bez elementarnih uslova.

Kompletna reka koja ima brzaka, malih pragova, kanjon i mirne i spore delove. Vardar nije za obuku početnika. Može se veslati kanuom.

Prevoz i ishrana **individualni**.

Vozači se organizovano vraćaju po vozila.

Zajednička **večera** u obliku jagnječeg pečenja u Stobiju uz plaćanje konzumacije.

Zainteresovani treba da se jave organizatoru za Srbiju
Kajak klub „Srpski veslači“
e-mail: tidejan@gmail.com

NA VODI

Daska koja obara svetski rekord

Običan dan na *Dunavu*, koji je počeo sunčanim jutrom, pretvorio se u neverovatnu avanturu, a okončao se lepim prijateljstvom. *Novi Sad (Srbija)* i „*Dunavski rafting*” ugostio je *Bjorna Heidenströma*, veslača i humanistu...

Bjorn Heidenstrom

Dani na Dunavu su ispunjeni, dugački. Jutro je opuštajuće, smireno, a dan prolazi polako uvek sa nekim čudnim zanimljivostima, događajima koji su toliko specifični za Dunav. Samo tu, na toj reci, česte su situacije koje samo život može da isplete.

Pre neki dan, 5. maja, sedimo na Dunavu, na „Plivajućem ostrvu” i uživamo u smiraju dana. Za susednim stolom vodi se žučna rasprava na engleskom. Prijatelji „Dunavskog raftinga” uz ‘ladno pivo, diskutuju sa dvojicom Šveđana i jednim Dancem. Rasprava je glasna i stranci počinju ogovarati svojih suseda Norvežana. U našem stilu, kada preporučujemo viceve na račun svoje nekadašnje braće, a sada suseda. I baš tada, a to je Dunav, brodu prilazi veslač.

Stoji na dasci, sličnoj onoj za jedrenje, a vesla dugačkim kajak veslom od skoro tri metra. Obučen je u komotnu nepromočivu garderobu sa zastavom Norveške na prsima. Oči, izraz na licu - sve je u dubokoj nirvani. Pozdravimo ga i dok je još tu na dasci, pored broda, brzo objasnimo šta se dešava za susednim stolom. Kako smo i očekivali, Norvežanin iz prve prihvati priču i glasnim, dubokim glasom na brzom norveškom jeziku, tu sa vode obrati se Šveđanima za susednim stolom. Odjedanput za stolom muk, zapanjenost, neverica... Trebalo je to videti! I posle tog prvog šoka, svi prisutni, ceo brod počne da se smeje. Glasan zvonki smeh je odjekivao Dunavom.

I tako Norvežanin, Bjørn Heidenstrøm, postane naš gost namernik. Neverovatan gost, ličnost

Putovanje veslača i humaniste iz Norveške **Bjorna Heidenströma** pratite na njegovom blogu, koji se nalazi na Internet stranici: <http://bjornheidenstrom.com>
Stranica je na engleskom jeziku

Gore: Bjorn Heidenstrom i Novosađanin Jugoslav Rudović pristižu u marinu; Desno: Sigurna luka nakon dugačke etape - pristajanje na ploveće ostrvo „Dunavskog raftinga”

.....
- čudo od čoveka. Družili smo se to večer, noć i sutradan pre podne, a zatim je nastavio veslanje na dasci nizvodno Dunavom. Dok je sunce zalazilo nad Šodršom pričali smo o Dunavu, narodima, gradovima, uz svetlost fenjera o Laponcima, Eskimima, Vikinzima, a ujutru, posle spavanja, dok nas je majsko sunce grejalo, o njegovoj avanturi, putu, projektu koji realizuje.

Veslanje na dasci, a vesla se stojeći, započeo je 1. marta u Bezelu, Švajcarska. Bjørn Heidenstrøm, gost Norvežanin, obara svetski rekord u dužini veslanja na dasci. Cilj projekta mu je 4.000 km veslanja, a sa „Dunafskim raftingom” i Novim Sadom, sreo se na 2.111,15 km svoga puta. Veslao je pritokom Rajne, pa Rajnom, Majnom, a uplovio je u Dunav kod Kalhajma. Obaranje svetskog rekorda u veslanju na dasci prati više sponzora, a sav prihod je namenjen Crvenom krstu. Inače početak veslačke avanture propratilo je u medijima preko 86 zemalja. Pre ove avanture radio je isto svetski projekat biciklom po Africi koji je podržala Svetska fudbalska federacija, Nobelova fondacija za

mir... Prihod je isto bio namenjen Crvenom krstu, gladnima, izbeglicama...

I priči nikad kraja. Priča se o Laponcima, nomadskim narodom u Norveškoj, kako za zimu spremaju odeću od krzna irvasa, a rukavice

NA VODI

od krzna polarnog medveda koje nabavljaju čudnim putevima od Eskima, kako su Vikinzi bili najcenjeniji i najbolje plaćeni ratnici u Otomanskoj imperiji, kako ljudi kada odu i provedu dan u prirodi postanu opušteni, druželjubivi, postanu drugačiji... Kako se jedino kod nas, na ulazu Dunava u Srbiju plaća državna globa od 60 evra za plovilo, bilo da je jahta, jedrilica ili kajak, kanu, daska za veslanje. I tako, puno smo pričali o svemu...

Slušam sa oduševljenjem i pomišljam kako me je Dunav, eto, upoznao sa ljudskom gromadom, čovekom neverovatne energije i volje. Svetskim čovekom koji kao pojedinac pokušava da ovaj naš svet učini boljim i humanijim. I dobro se razumemo. Oduševljen je Školom Dunava koju organizujemo, našim ciljevima da ljude dovedemo na reku, izvučemo iz kuća i edukujemo.

Sunce je već ogrejalo kada smo se rastali. Kao pravi domaćini, gosta smo ispratili u zajedničkoj plovidbi Dunavom ispod Petrovaradinske tvrđave i novosadskih mostova. I pao je dogovor: vi-

dimo se opet, vrlo brzo, jer noć je bila duga a ideja i projekata puno. I to u vezi Dunava! A čega drugog?

Na slikama pored Bjørn Heidenstrøm je naš Novosađanin Jugoslav Rudović, sa kim će Vas Kapetan upoznati u sledećoj priči, jer se Jugoslav sprema na veliko putovanje i to nešto slično, poput Bjorna.

Kapetan „Dunavskog raftinga“
Aleksandar Čirić

SVETSKA VESLAČICA SANDY ROBSON PONOVO U NOVOM SADU

„Dunavski rafting“ je takođe imao zadovoljstvo, da ugosti damu iz Australije, Sandy Robson, svetsku veslačicu koja ima najposećeniji websajt među avanturistima veslačima. Sandy je došla u Novi Sad na proputovanju ka Istanbulu, sa našim sugrađaninom Jugoslavom Rudovićem, gde će zajedno u narednim mesecima preveslati Persijski zaliv. Planiraju da 19. maja u Istanbulu, na Ataturkov dan, Dan nezavisnosti, omladine i sporta, zajedno sa veslačima iz celog sveta da veslaju dva dana od Bosfora do Dardanelija. Očekuju da će u to vreme dobiti vize za Iran i tako nesmetano moći da nastave svoju avanturu veslanjem po Persijskom zalivu. Sandy je ovo drugi dolazak u naš grad, jer je prošle godine veslala 4.000 km od Nemačke do Kipra, a u ovoj godini planira da oplovi Persijski zaliv i da, kada prođe monsunaska sezona, veslaju do Indije i dođu do Šri Lanke.

Sanja Nikolić

Sandy i Jugoslav Rudović

Pratite aktivnosti **Sandy Robson** na njenoj Internet stranici:
www.sandy-robson.com

DUNAVSKI RAFTING

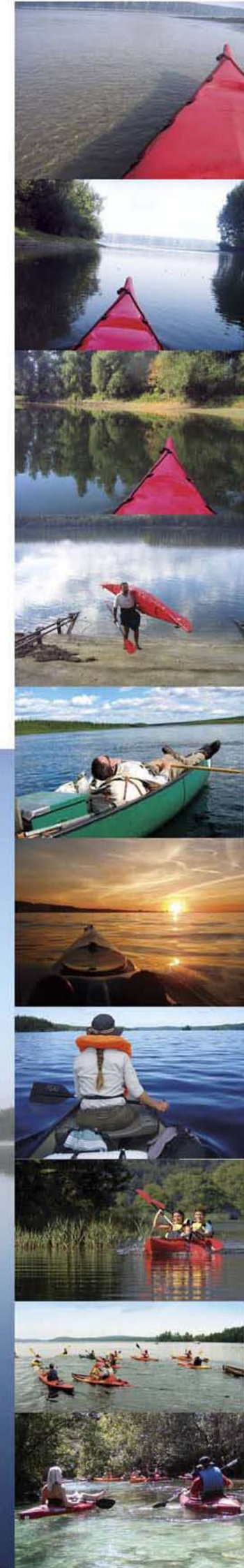
www.dunavskirafting.com

Doživi avanturu
za vikend !

RAFTING NA DUNAVU

Rentiranje kanua i
organizovano
spuštanje Dunavom
od Bačke Palanke
do Novog Sada

Čamci za rekreaciju, uživanje,
izlete i avanturu.

Jestiva i lekovita

Naučite da prepoznate, uberete i upotrebite samoniklo jestivo i lekovito bilje, upoznajte raskoš sveta šumskih pečurki... U ovom broju upoznajte biljku *gavez*...

Gavez ili volovski jezik, poznat je pod botaničkim imenom *Symphytum officinale*. Među par hiljada oštroloski ugnezdio se i gavez. Nisam siguran gde mu je pravo mesto, među lekovitim ili je bliži samoniklim jestivim biljkama (SJB). Ipak, kao pripadnik i zagovornik ishrane iz Prirode (Priroda uvek i svuda velikim slovom), posmatrajmo je pre svega kao jestivu biljku, ne umanjujući joj i lekovita svojstva. Uostalom lečenje kroz ishranu izvorno prirodnom hranom skoro da nema konkurenciju. Najnovija istraživanja stavljaju pod sumnju unutrašnju upotrebu ove biljke. Ipak, treba je poznavati, a upotrebljavati je oprezno.

Gavez je trajna dlakava i mesnata biljka sa razgranjenim korenom obavijenim crnom, po malo i neuglednom, korom ispod koje se nalazi

belkasto meso veoma bogato sluzavim sastojcima. Iznad zemlje raste uspravna, dlakava, mesnata i šuplja stabljika, koja može dostići i skoro metar visine, sa razgranatim vrhom. Na vrhu stabljike i vrhovima grančica nalaze se zvonasti ljubičasti, ružičasti ili žućkastobeli cvetovi poređani u grupama i savijeni na dole. Biljka cveta od maja do avgusta, a u jesen se podmlađuje, kada se ponovo može sakupljati kao jestiva. Krupni, dlakavi i izduženi listovi, nalik na volovski jezik, mogu dostići i više od 20 cm dužine. Najčešće se pominju crni i beli gavez, a može se ponegde naći i veliki gavez, kao poseban varijetet.

STANIŠTE: Gavez je dostupna rasprostranjena biljka. Voli vlagu, pa ga i možemo naći na mestima sa dosta vlage. Na plodnijim i ravnim njivama oko reka ili u dolinama oko potoka često predstavlja dosadni korov koji otežava oranje i obradu kultura – zasada. Ima ga i po svetlijim šumama, na levačnim (osojnim) stranama, opet zbog većeg prisustva vlage, može se naći pored puteva, na livadama, oko potoka i slično.

BERE SE: U rano proleće beru se mladi listovi i izdanci gaveza. Ne treba čekati da biljka odraste, jer tada postaje drvenastija i teža za termičku

Više informacija o Konceptu Ishrana iz Prirode „SREMUS“ možete pronaći na Internet stranici:
www.sremus.org

obradu. Dlakavost tada može da bude smetnja i da izazove utisak da nije onoliko dobra koliko ustvari jeste. U jesen se biljka podmlađuje, pa se ponovo može sakupljati kao i u proleće. Beru se i mlade stabljike, a za koren, kao lekovito sredstvo odavno se zna. Njega treba sakupljati od jeseni do proleća. Ubrani delovi suše se u hladu na promaji.

SADRŽI: U 100 grama sveže biljke ima oko 50 mg vitamina C, oko 9 mg karotina. U nadzemnim delovima biljke ima alkaloida (cinoglosin, konsoolidin, simfitin, ešimidin, intermedin, likopsamin, simlandin). Cela biljka (naročito koren) ima dosta sluzi. U korenu ima dosta allantoina, zatim holina. Nadalje ima kiselina (kafena, rozmaricinska), tanina...

UPOTREBA

U ISHRANI: Mladi listovi i izdanci mogu biti dobar povrtni artikal hrane. Treba ih prokuvati (zbog dlakavosti), a ponajbolje je kombinovati gavez sa drugim jestivim biljkama, kao mešavinu SJB. Može se pripremati i kao samostalno varivo, ali je bolje u mešavinama, jer prisustvo alkaloida ukazuje na moguću štetnost, ako se koristi u većim količinama. Mlada sočna oguljena stabljika može da se pripremi i kao šparoga. Biljka je puna sluzi, a ako nije prestarela, ima veoma prijatan ukus koji podseća na krastavac. Zeljasti delovi biljke mogu biti sirovina i za sveži sok. Korenasti delovi biljke nemaju neku reputaciju kao jestivi, što ne znači da se ne mogu koristiti i kao hrana. Neki relativno negativni sastojci i ne baš prijatan ukus korena zaslužni su za navedenu konstataciju.

U LEČENJU: Za razliku od jestivosti koren gavaza, u narodnoj medicini, od davnina služi za lečenje. Naročito ga bije glas da, kao spoljna obloga, pomaže kod regeneracije preloma kostiju, uboja, gnojnih rana ili tkiva uopšte, ali biljka ima i sastojke koji sprečavaju rast arterioskleroze, ubrzava zacelivanje opekotina, pomaže kod ast-

me, reumatizma, osteoporoze, povišenog pritiska, anemije, bolesti žuči itd. Treba napomenuti i (ne izrazito) hepatotoksično, kancerogeno i mutageno dejstvo zahvaljujući pirolizidinskim alkaloidima, pa nije na odmet pre unutrašnje upotrebe konsultovati se sa dobrim poznavacima biljke i njenog dejstva. Drugačije je kod upotrebe spolja kao obloge, ali i tu paziti na otvorene rane.

OPREZ: Poseban oprez nije neophodan. Ako se biljka dobro upozna lako se prepoznaje i teško se može zameniti za neku koja nije za upotrebu. Treba biti oprezan kad je u pitanju količina u jednokratnoj ili čestoj upotrebi. Zato treba poštovati preporuku da se pre svega upotrebljava u mešavinama sa drugim samoniklim jestivim biljkama ili u izobilju drugih SJB jednostavno izbeći gavez.

Za „Sremuš“
Radenko Lazić

IZ NARODNE MEDICINE

1. Zgusnuti uvarak – 100 g korena gaveza prokuvanog 20 minuta u litru vode ili mleka, naneti na gazu i kao oblogu priviti na mesto uboja, preloma i slično.
2. Dve do četiri supene kašike osušenog i samlevenog korena gaveza (prema veličini mesta za lečenje) potopiti u malo vruće vode, promešati dok se ne stvori kaša i tako toplo naneti na gazu ili laneno platno, pa na obolelo mesto, kao oblogu, držati je 3 do 5 sati, pa sve ponoviti onoliko puta koliko treba – dok se ne pokaže boljitak.
3. Dve čajne kašike suvog usitnjenog korena gaveza napraviti kao čaj. Ranije tri čajne kašike suvog korena potopiti u hladnu vodu, neka odsoji preko noći, procediti, a potom sadržaj zagrejati do ključa. Ovako zagrejanu mešavinu pomešati sa hladnim čajem i piti u toku dana u gutljajima.

JOŠ PO NEŠTO O GAVEZU

1. Umesto kašastih obloga može se pripremiti mast od gaveza. Očišćen sveži koren gaveza usitniti i rastopiti u vrućoj svinjskoj masti. Kroz lanenu krpu, u posudu za odlaganje, dobro ocediti, apotom i ostatak sadržaja ispresovati i ostaviti da stoji na suvom i tamnom mestu. Upotrebljava se slično kao obloga, ali može duže da se čuva i dostupna nam je odmah.
2. Kod čira na želucu preporučuje se čajna mešavina od 100 g korena gaveza (svež ili sušeni) i po 50 g troskota i cveta nevena. Jednu čajnu kašičicu na jednu šolju čaja pripremiti kao čajni preliv, koji piti nezaslađen – tri do četiri šolje dnevno.
3. Tinktura od korena gaveza potopljenog u 96% alkohol ili dobru staru prepečenicu odavno je poznata. Isto toliko dobro može biti vino u kome je odležao koren gaveza.

Zaboravljena Azija

Zemlja taki konja, čistih reka i jezera, ljubaznog nomadskog naroda koji živi u jurtama, šatorima izniklim iz prostranstva nepregledne stepe... Ne zaboravite ni Džingis Kana! To je *Mongolija...*

Moderna Mongolija je plod burne istorije i tradicije, gigantska zona netaknute prirode. Kod većine ljudi prva asocijacija na pomen ove zemlje jeste velika praznina. U suštini, ona to i jeste.

OD URGE DO BATORA

Ulan Bator, nekada naselje nomada na mestu nekadašnjeg budističkog manastira Da Hurea i središte trgovine na Putu čaja između Kine i Rusije - danas nije tipičan grad na koji su navikli Evropljani, ali je ipak jedini pravi grad u Mongoliji i predstavlja čvor kojim je sve „uvezano“. Poznat je pod starim nazivom Urga, ali i novim Ulanbataar, što na mongolskom znači „crveni junak“ (u čast narodnog heroja Suhbataara koji je oslobodio zemlju od kineskih vladara).

Užurbanost, gužva, šareni izlozi sa svetskom brendiranom robom, blešteće staklene građevine, saobraćajna gužva - sve je to nepoznato za Ulan Bator. A opet tiho, mudro i uviđavno - i ovde se sve postiže, kao i u bilo kojoj drugoj metropoli, samo na drugačiji način.

Veliki problem za stanovnike predstavlja smog. Po kvalitetu vazduha Ulan Bator je drugi najzagađeniji grad u svetu, odmah iza iranskog grada Ahvaza. Razlog nije ni saobraćaj niti prljava industrija koje skoro da i nema, već tradicionalne bubnjare na ugalj u mongolskim jurtama. Na desetine hiljada porodica nomada koji su iz stepa došli u glavni grad u potrazi za poslom, svoje jurte su podigli u predgrađima. Velika predgrađa girova (nomadskih šatora, jurta) u kojima se živi kao u favelama, bez vode a većinom i bez struje, greju se na ugalj sagorevajući ga u starim bubnjarama od lima i gvožđa koje brzo zagreju jurtu ali više toplote, dima i nesagorele ugljene prašine pošalju u vazduh. Zato je, prema nekim istraživanjima, udisanje vazduha u Ulan Batoru tokom 12 meseci jednako je životu u stanu sa osobom koja puši 60 cigareta dnevno.

Levo: Privremeno naselje na mongolskoj visoravni; Gore: Potomak ratnika i konjanika

Sve ovo ne bi bilo toliko strašno da loženje nije svakodnevna pojava, 365 dana u godini. Naime, sa prosečnom godišnjom temperaturom od -2 °C, Ulan Bator važi za najhladniju svetsku prestonicu. Zimi su prosečne temperature u opsegu -17 do -21 °C, dok su leti tipično 15 do 17 °C. Na minus trideset stepeni sladoled se na ulici nudi kao osveženje.

DOBRODOŠLI U CARSTVO PRIRODE

Iznad Ulan Batora se nalaze četiri vrha koja se smatraju svetim: Ceceegum, Čingeltej, Songino Hairhan i Bajansurh. Raspoređeni su na sve četiri strane sveta i veoma su pogodni za ljubitelje planinarenja, naročito Ceceegum. Lokalne turističke agencije specijalizovane su za trekerske ture, koje se redovno organizuju od juna do septembra.

MONGOLIJA

Levo: Pogled na Ceceegum; Desno: Mongolski semafor - pešaci, konjanici i automobili

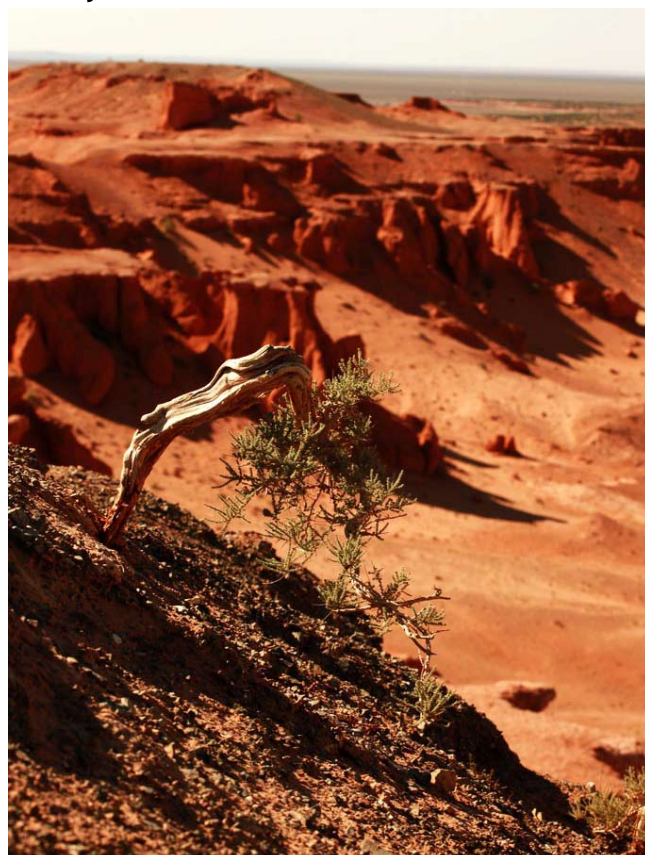
Hustajn Nuruu je prirodni rezervat, gde u stepi žive takvi divlji konji. Ovi konji, koji važe za ugroženu vrstu, predstavljaju simbol Mongolije i pojavljuju se u velikim krdoma.

Harhorin (Karakorum) je još jedna nezaobilazna znamenitost. Svoju prestonicu na Karakorumu izgradio je Džingis Kan 1220. godine. Posle njegove smrti, radove je nastavio njegov sin Ogdaj Kan, a kada je palo Mongolsko carstvo, Karakorum je napušten, a kasnije i uništen.

Erdene Zuu (Stotine blaga) je prvi centar lamaizma u Mongoliji. Manastir se gradio 300 godina. Sadrži 60

.....

Pustinja Gobi

do 100 hramova u kojima živi 1.000 monaha. Kao i Karakorum, manastir je bio napušten i demoliran.

Hovsgol Nuur, ogromno je jezero sa tako čistom vodom da se može piti. Ovo je nadublje jezero u centralnoj Aziji i četrnaesti izvor sveže vode na svetu. Nalazi se na granici sa Rusijom i predstavlja svetinju za lokalne meštane. Puno je ribe i stanište za više od 200 vrsta ptica. U jezero se uliva čak 90 reka, a samo jedna izlazi. Ove reke i jezero su toliko čisti i puni riba da privlače zaljubljenike u ribolov iz celog sveta, pa se ovde organizuju takmičenja i ture za sportski ribolov. Oko jezera se nalazi veliki broj pećina u koje se preporučuje poseta isključivo u pratnji vodiča.

„BRISAN PROSTOR“ ILI PUSTINJA GOBI...

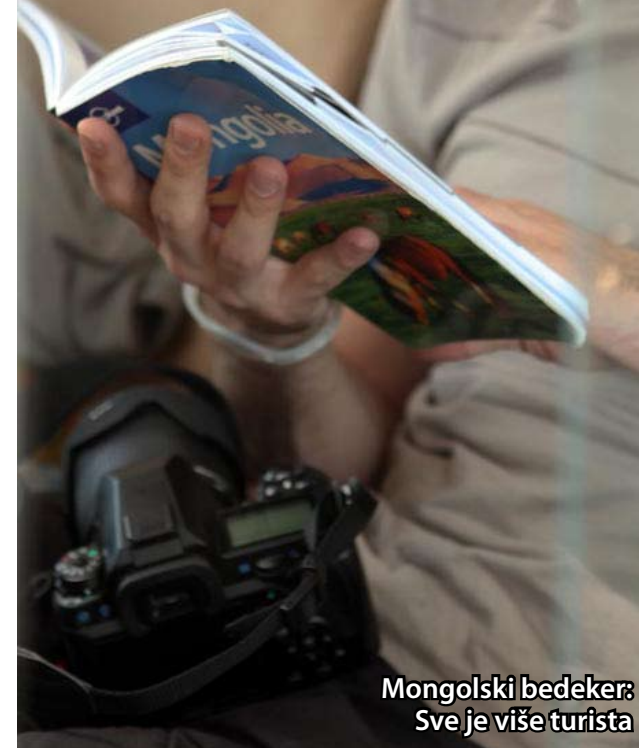
Na mongolskom jeziku, reč „gobi“ znači „veoma veliko i suvo“. To je najsevernija pustinja sveta prepuna golog stenja – Mesečevog pejzaža, i stepa sa zakrčljalom travom. Predeo naizgled negostoljubiv za biljke i životinje, zapravo je stanište brojnih živih vrsta. U njoj se još uvek mogu naći stada crnorepih gazela, svetlucave divlje mačke, a povremeno i snežni leopardi, mrki medvedi i vukovi. Ovde je u Gobiju carstvo dvogrbih ili baktrijskih deva koje, uz Mongoliju još jedino žive u Kini i Kazahstanu. Pustinja je mesto gde su otkrivena značajna arheološka nalazišta, između ostalog i najstariji fosilni ostaci jaja dinosaurus.

U svojoj fascinantnoj lepoti, Gobi je u duši ipak okrutna pustinja. Ne valja je podceniti jer se ne kaže uzalud da „samo budala putuje Gobijem bez strepnje“.

LJUDI BEZ PREZIMENA

Mongoli su uglavnom okrenuti nomadskom načinu života. Obično žive napasajući i koristeći stada krupne i sitne stoke, konja i kamila i uživaju u blagodatima svoje velike zemlje, seleći se slobodno po njenim prostranstvima bez bojazni da će sa svojim stadima ući u nečiju meću. Zemlja je državno vlasništvo i niko je ne može ograditi i svojatati samo za sebe. „Nebo je granica - ograda je horizont“.

Pojam vlasništva prilično je apstraktan pojam većini Mongola. Osim svojih stada i gera nemaju mnogo

Mongolski bedeker: Sve je više turista

KAKO DO TAMO?

Direktna linija iz Jugoistočne Evrope za Ulan Bator ne postoji, ali ruski Aeroflot ima redovne linije iz skoro svih većih gradova. Pripremite najmanje 800 evra!

više. Ger je „okrugla“ pokretna kuća koju Mongoli za čas rastave i ponovno podignu. Nema prozora već samo vrata i otvor na krovu, koji uz prostor za dimnjak služi kao svetlarnik i usput omogućava dotok vazduha. Naravno, nema pregradnih zidova - cela je porodica u jednom prostoru koji je istovremeno i dnevna i spavaća i radna soba bez kupatila, struje i tekuće vode.

Mongoli, ili tačnije rečeno Halha Mongoli, deo su velike porodice mongolskih naroda u koju spadaju i komšijski Burjati u Rusiji (AR Burjatija), ali i Kalmici, jedini budistički narod Evrope. Halha Mongoli su do dvadesetih godina prošlog veka pisali svojim tradicionalnim mongolskim pismom, izvedenim od srodnih kineskih i tibetanskih pisama. Posle revolucije, prešli su na jednostavniju ćirilicu što je bio i osnovni razlog što je procenat pismenih porastao sa oko pet na fenomenalnih (čak i za naše uslove) 95%.

Mongoli su narod bez prezimena. Imaju samo dugačka imena koja dovode do zabune, te su vlasti odlučile da svako dobije i prezime i to - koje god sam izabere.

MAJSTORI ZA DŽUMBUS

Pri prvom susretu sa Monglijom i upoznavanju njene bogate istorije, najčešće se čuje ime „Džingis Kan“. Rođen kao Temudžin, sebi je dao ime Džingis Kan što znači „univerzalni car“, sagradio je prestonicu Karakorum i jašući takvi konje borio protiv Rusa i Kineza. Zbog Mongola je podignut i Kineski zid. Najveće prostranstvo Mongolija (Mongol Šuudan) je zauzimala u vreme slavnih Džingis Kana i njegovih naslednika, Ogdaj Kana i Kublaj Kana. Da li je potrebno podsećati da su ovi momci bili majstori za džumbu, koji su u više navrata upadali u Evropu donoseći razaranja, glad, kugu, ali i novu krv? Džingis Kanovi potomci i danas žive među nama. ■

GDE, ŠTA, KAKO...

Hrana i piće

Hrana je prava noćna mora za vegetarijance! „Meso je za ljude, a trava za stoku“, kaže mongolska poslovica, što se dokazuje na svakom koraku...

Mongolska ishrana se sastoji od mesa, mesa i još mesa... Na meniju su sve vrste jagnjetine, jaretine, teletine, mesa jaka, čak i konjskog, a sve u kombinaciji sa pirinčem, što predstavlja očigledan kineski uticaj.

Tradicionalna čorba od kozjeg ili ovčijeg mesa travi se od gomile mesa, loja i iznutrica. Obično se služi uz palačinke od jaja, kiflice sa sirom ili komad kivanog testa (vrsta kivanog hleba).

Hušur je za turiste u Mongoliji jedno od glavnih jela. To je zapravo seckano juneće meso u testu i predstavlja tipičnu brzu hranu. Kako nema jakih ukusa (loj) i začina, turisti ga jedu bez posledica.

Vredi probati riblje specijalitete, pošto mnogi stanovnici žive od ribarstva. Riba se u Mongoliji ne smatra hranom dostojnom ljudi i na skali tamošnjih vrednosti čak je i ispod piletine. Ono što od ribe ulove Mongoli izvoze u Rusiju i Kinu - stoke je u Mongoliji u izobilju i ko će tračiti vreme pljučkajući riblje kosti.

Sir fermentiran kobiljim mlekom suši se na krovu jurte - tvrd je i neobično masan, pa budite pažljivi kada ga budete konzumirali. Obično se obilno zaliva vodom.

U Mongoliji najvažniji obrok je doručak. Obavezan je čaj, i to onaj slani - süütei čaj. Muškarci koji odbiju arhi (vodku) smatraju se slabićima; kiselo mleko jaka (intenzivnog mirisa i ukusa), a nacionalno piće zapravo je fermentirano konjsko mleko (ajrak) sa 3% alkohola. Često ga mnogi Mongoli prave sa i 12 procenata alkohola. Dva prepoznatljiva mongolska brenda upravo dolaze iz prehrambene industrije - „Chinggis“ vodka i pivo marke „Borgio“.

UKRATKO: *Ukoliko volite meso i postepeno uvodite namirnice poput loja i mleka jaka, boravak u Mongoliji može da bude interesantna gastronomska avantura. U suprotnom, zbog jake hrane, koja će se poput Džingis Kana ustremeti na vaš želudac, možete da se obrukate...*

Milijana Tomić, geograf

Ovčija čorba sa lojem

PHOTO: SXC

NOVINARNICA
.net